

I.

(Zakonodavni akti)

UREDBE

UREDBA (EU) 2022/612 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 6. travnja 2022.

**o roamingu u javnim pokretnim komunikacijskim mrežama u Uniji
(preinaka)**

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 114.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ⁽¹⁾,

nakon savjetovanja s Odborom regija,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ⁽²⁾,

budući da:

- (1) Uredba (EU) br. 531/2012 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁾ značajno je izmijenjena nekoliko puta ⁽⁴⁾. S obzirom na daljnje izmjene tu bi uredbu radi jasnoće trebalo preinačiti.
- (2) Osobito, Uredbom (EU) 2015/2120 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾ izmijenjena je Uredba (EU) br. 531/2012 te se njome zahtijevalo ukidanje maloprodajnih dodatnih naknada za roaming u Uniji od 15. lipnja 2017., podložno pravednoj uporabi usluga roaminga i mogućnosti primjene mehanizma odstupanja radi održivosti ukidanja dodatnih maloprodajnih naknada za roaming, što se još naziva i „u roamingu kao kod kuće” (RLAH). Usto, Komisija je preispitala veleprodajno tržište roaminga s ciljem ocjenjivanja mjera potrebnih za omogućavanje ukidanja maloprodajnih dodatnih naknada za roaming u skladu s člankom 19. Uredbe (EU) br. 531/2012. Nakon tog preispitivanja donesena je Uredba (EU) 2017/920 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁶⁾ s ciljem reguliranja nacionalnih veleprodajnih tržišta roaminga kako bi se do 15. lipnja 2017. ukinule maloprodajne dodatne naknade za roaming bez narušavanja domaćih tržišta ili posjećenih tržišta.

⁽¹⁾ SL C 374, 16.9.2021., str. 28.

⁽²⁾ Stajalište Europskog parlamenta od 24. ožujka 2022. (još nije objavljeno u Službenom listu) i odluka Vijeća od 4. travnja 2022.

⁽³⁾ Uredba (EU) br. 531/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2012. o roamingu u javnim pokretnim komunikacijskim mrežama u Uniji (SL L 172, 30.6.2012., str. 10.).

⁽⁴⁾ vidjeti Prilog I.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) 2015/2120 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o utvrđivanju mjera u vezi s pristupom otvorenom internetu te o izmjeni Direktive 2002/22/EZ o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama i Uredbe (EU) br. 531/2012 o roamingu u javnim pokretnim komunikacijskim mrežama u Uniji (SL L 310, 26.11.2015., str. 1.).

⁽⁶⁾ Uredba (EU) 2017/920 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. svibnja 2017. o izmjeni Uredbe (EU) br. 531/2012 u pogledu pravila za veleprodajna tržišta roaminga (SL L 147, 9.6.2017., str. 1.).

- (3) Komisija je 29. studenoga 2019. objavila prvo cjelovito preispitivanje tržišta roaminga („Izvješće Komisije”) iz kojeg je vidljivo da su putnici u cijeloj Uniji imali znatne koristi od ukidanja maloprodajnih dodatnih naknada za roaming. Porast korištenja usluga u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama, to jest regulirane glasovne, SMS ili podatkovne usluge u roamingu na putovanjima u Uniji bio je brz i golem, što potvrđuje utjecaj pravila Unije o roamingu. U Izvješću Komisije zaključeno je da se osnovni uvjeti tržišnog natjecanja, unatoč znacima određene dinamike tržišnog natjecanja i na maloprodajnim i na veleprodajnim tržištima roaminga, nisu promijenili te da se u doglednoj budućnosti vjerojatno neće promijeniti. Stoga je regulacija maloprodajnih i veleprodajnih tržišta i dalje potrebna i ne bi je trebalo napustiti. Osobito, u Izvješću Komisije utvrđeno je da je na veleprodajnoj razini znatno sniženje maksimalnih cijena pridonijelo daljnjem sniženju veleprodajnih cijena roaminga, što je pogodovalo operatorima s većim vanjskim prometom, odnosno operatorima čiji korisnici na mrežama partnerskih operatora u drugim državama članicama troše više usluga u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama od onih koje korisnici partnerskih operatora troše na njihovoj vlastitoj mreži.

U Izvješću Komisije primljena je na znanje preporuka Tijela europskih regulatora za elektroničke komunikacije (BEREC) da se dodatno snize maksimalne veleprodajne cijene roaminga. Komisija je također analizirala i dokumentirala potrebu za daljnjim sniženjem maksimalnih veleprodajnih cijena roaminga te procijenila stupanj sniženja koji posjećenim operatorima omogućuje da ostvare povrat troškova pružanja veleprodajnih usluga roaminga. U Izvješću Komisije upućuje se na zahtjev iz Uredbe (EU) br. 531/2012 prema kojem korisnici roaminga moraju imati pristup istim uslugama u drugim državama članicama po istoj cijeni pod uvjetom da se takve usluge mogu pružiti u posjećenoj mreži. U Izvješću Komisije primljena su na znanje najnovija kretanja u načinu trgovanja veleprodajnim roaming prometom, primjerice internetske platforme za trgovanje koje mogu potaknuti tržišno natjecanje na veleprodajnom tržištu roaminga i olakšati pregovore među operatorima. Naposljetku, u Izvješću Komisije primjećuje se da se na tržištu nije koristila odvojena prodaja podatkovnih usluga u roamingu.

- (4) Uredba (EU) br. 531/2012 prestaje važiti 30. lipnja 2022., a cilj je ove Uredbe preinačiti Uredbu (EU) br. 531/2012 i pritom uvesti nove mjere radi povećanja transparentnosti, među ostalim i transparentnosti u pogledu korištenja usluga s posebnom tarifom u roamingu i korištenja roaminga u nezemaljskim javnim pokretnim komunikacijskim mrežama, te osigurati da se prilikom roaminga ostvaruje istinsko iskustvo RLAH-a u smislu kvalitete usluge i pristupa hitnim službama. Važenje ove Uredbe utvrđuje se na deset godina, do 2032. kako bi se pružila sigurnost na tržištu i na najnižu moguću mjeru smanjili regulatorni tereti. Ovom se Uredbom uvodi zahtjev da Komisija provodi preispitivanja i podnosi izvješća Europskom parlamentu i Vijeću 2025. i 2029., nakon kojih, prema potrebi, slijedi zakonodavni prijedlog za izmjenu ove Uredbe, ako to iziskuju tržišna kretanja. Zbog brzog razvoja tržišta i brzog uvođenja novih tehnologija Komisija bi pri izdavanju prvog izvješća 2025. trebala procijeniti je li primjereno podnijeti zakonodavni prijedlog za izmjenu ove Uredbe.
- (5) Nacionalna regulatorna tijela ili druga nadležna tijela odgovorna za zaštitu i promicanje interesa korisnika pokretnih komunikacija koji uobičajeno borave na njihovu državnom području ne mogu nadzirati ponašanje operatora posjećene mreže koji se nalaze u drugim državama članicama i o kojima ti korisnici ovise kada se koriste uslugama međunarodnog roaminga. Taj nedostatak nadzora mogao bi umanjiti djelotvornost mjera koje poduzimaju države članice na temelju svoje rezidualne nadležnosti za donošenje pravila o zaštiti potrošača.
- (6) Tržište pokretnih komunikacija u Uniji i dalje je rascjepkano, a nijedna pokretna mreža ne pokriva sve države članice. Zato, kako bi svojim domaćim korisnicima koji putuju u drugim državama članicama pružali pokretne komunikacijske usluge, pružatelji usluga roaminga kupuju veleprodajne usluge roaminga od operatora u posjećanim državama članicama ili s njima razmjenjuju veleprodajne usluge roaminga.
- (7) Ne može se reći da postoji unutarnje telekomunikacijsko tržište sve dok postoje razlike između domaćih cijena i cijena roaminga. Stoga bi trebalo ukloniti razlike između domaćih naknada i naknada za roaming kako bi se uspostavilo unutarnje tržište pokretnih komunikacijskih usluga.
- (8) Trebalo bi primijeniti zajednički, usklađen pristup kako bi se osiguralo da korisnici zemaljskih javnih pokretnih komunikacijske mreža prilikom putovanja unutar Unije ne plaćaju prekomjerne cijene za usluge roaminga na razini Unije i time ojačalo tržišno natjecanje u području usluga roaminga među pružateljima usluga roaminga, ostvarila visoka razina zaštite potrošača te očuvali i poticali za inovacije i izbor potrošača. S obzirom na prekograničnu prirodu dotičnih usluga, takav zajednički pristup potreban je kako bi se osiguralo da pružatelji usluga roaminga mogu poslovati unutar jedinstvenog usklađenog regulatornog okvira koji se temelji na objektivno utvrđenim kriterijima.

- (9) Rasprostranjena uporaba pokretnih uređaja s pristupom internetu znači da su podatkovne usluge u roamingu od velike gospodarske važnosti. To je relevantno i za korisnike i za pružatelje aplikacija i sadržaja. Kako bi se potaknuo razvoj tog tržišta, naknade za prijenos podataka ne bi smjele sprečavati rast, tim više što se očekuje stalno ubrzanje razvoja i uvođenje sljedeće generacije mreža i usluga velikih brzina.
- (10) Cilj direktiva 2002/19/EC ⁽⁷⁾, 2002/20/EC ⁽⁸⁾, 2002/21/EC ⁽⁹⁾, 2002/22/EC ⁽¹⁰⁾ i 2002/58/EC ⁽¹¹⁾ Europskog parlamenta i Vijeća bio je stvoriti unutarnje tržište za elektroničke komunikacije unutar Unije, osiguravajući pritom visoku razinu zaštite potrošača kroz ojačano tržišno natjecanje. Uz iznimku Direktive 2002/58/EZ, te su direktive stavljene izvan snage Direktivom (EU) 2018/1972 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹²⁾.

Cilj je Direktive (EU) 2018/1972 potaknuti ulaganja u mreže vrlo velikog kapaciteta i njihovu primjenu u Uniji te utvrditi nova pravila o spektru za povezivost u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama i 5G. Direktivom (EU) 2018/1972 također se predviđa da nacionalna regulatorna tijela i druga nadležna tijela, kao i BEREC, Komisija te države članice, nastoje ostvariti, među ostalim, ciljeve pružanja doprinosa razvoju unutarnjeg tržišta i promicanja interesa građana Unije. Tom se direktivom, među ostalim, osigurava da svi krajnji korisnici imaju pristup komunikacijskim uslugama po povoljnim cijenama, uključujući pristup internetu. Njome se poboljšava zaštita potrošača, povećava sigurnost svih korisnika i olakšava regulatorna intervencija.

- (11) Maloprodajna i veleprodajna tržišta roaminga imaju jedinstvena obilježja zbog kojih su opravdane izvanredne mjere koje nadilaze mehanizme inače dostupne na temelju Direktive (EU) 2018/1972.
- (12) Ovom bi Uredbom trebalo omogućiti odstupanje od pravila inače primjenjivih na temelju Direktive (EU) 2018/1972, to jest da cijene ponuđenih usluga trebaju biti utvrđene komercijalnim sporazumom ako ne postoji značajna tržišna snaga, čime se omogućuje uvođenje dopunskih regulatornih obveza koje odražavaju posebna obilježja usluga roaminga na razini Unije.
- (13) Kako bi zaštitila korisnike roaminga od sve viših maloprodajnih cijena reguliranih usluga roaminga, to jest reguliranih govornih, SMS ili podatkovnih usluga u roamingu, koje su posljedica fluktuacija referentnog deviznog tečaja valuta koje nisu euro, država članica čija valuta nije euro trebala bi upotrijebiti prosjek nekoliko referentnih deviznih tečajeva u određenom razdoblju za određivanje maksimalnih primjenjivih dodatnih naknada u svojoj valuti. Ako maksimalne naknade nisu izražene u eurima, primjenjive vrijednosti trebalo bi odrediti u relevantnoj valuti primjenom prosjeka nekoliko referentnih deviznih tečajeva u određenom razdoblju objavljenih u *Službenom listu Europske unije* (Službeni list) na datum utvrđen u ovoj Uredbi. Ako na utvrđeni datum nema objave, primjenjivi referentni devizni tečajevi trebali bi biti tečajevi objavljeni u prvom Službenom listu nakon tog datuma koji sadržavaju takve referentne devizne tečajeve. Kako bi se određivanje vrijednosti u valutama koje nisu euro uskladilo s pravilom koje se primjenjuje na komunikacije unutar EU-a u skladu s Uredbom (EU) 2015/2120, maksimalne naknade u valutama koje nisu euro trebalo bi određivati primjenom prosjeka referentnih deviznih tečajeva koje 15. siječnja, 15. veljače i 15. ožujka relevantne kalendarske godine u Službenom listu objavi Europska središnja banka. Maksimalne naknade izračunane na taj način za 2022. trebale bi se primjenjivati od datuma stupanja na snagu ove Uredbe do 15. svibnja 2023.

⁽⁷⁾ Direktiva 2002/19/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o pristupu i međusobnom povezivanju elektroničkih komunikacijskih mreža i pripadajuće opreme (Direktiva o pristupu) (SL L 108, 24.4.2002., str. 7.).

⁽⁸⁾ Direktiva 2002/20/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o ovlaštenju u području elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga (Direktiva o ovlaštenju) (SL L 108, 24.4.2002., str. 21.).

⁽⁹⁾ Direktiva 2002/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge (Okvirna direktiva) (SL L 108, 24.4.2002., str. 33.).

⁽¹⁰⁾ Direktiva 2002/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama (Direktiva o univerzalnoj usluzi) (SL L 108, 24.4.2002., str. 51.).

⁽¹¹⁾ Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) (SL L 201, 31.7.2002., str. 37.).

⁽¹²⁾ Direktiva (EU) 2018/1972 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o Europskom zakoniku elektroničkih komunikacija (SL L 321, 17.12.2018., str. 36.).

- (14) Kako bi se omogućio razvoj učinkovitijeg, cjelovitijeg i konkurentnijeg tržišta usluga roaminga, ne bi trebala postojati ograničenja koja poduzetnicima onemogućuju učinkovito pregovaranje o veleprodajnom pristupu u svrhu pružanja usluga roaminga, uključujući za komunikaciju između strojeva. Trebalo bi ukloniti prepreke pristupu takvim veleprodajnim uslugama roaminga nastale zbog razlika u pregovaračkoj snazi i u stupnju vlasništva poduzetnika nad infrastrukturom. U tu bi svrhu u sporazumima o veleprodajnom roamingu trebalo poštovati načelo tehnološke neutralnosti i osigurati da svi operatori imaju jednaku i pošteni priliku za pristup svim dostupnim mrežama i tehnologijama te poštovati načelo postizanja dogovora o takvim sporazumima u dobroj vjeri kako bi pružatelji usluga roaminga mogli nuditi maloprodajne usluge roaminga jednake uslugama koje nude na domaćem tržištu. Ovom se Uredbom pružateljima usluga roaminga ne nameće obveza sklapanja sporazuma o veleprodajnom roamingu samo s onim operatorima koji imaju najnaprednije mreže, podložno poštovanju zahtjeva u pogledu maloprodajne kvalitete usluge utvrđenih u ovoj Uredbi. Operatori koji traže pristup veleprodajnom roamingu trebali bi imati slobodu u pregovorima dogovoriti svoje sporazume o veleprodajnom roamingu u skladu sa svojim komercijalnim potrebama i najboljim interesima svojih krajnjih korisnika. Stoga bi tijekom prelaska na pokretne komunikacijske mreže i tehnologije sljedeće generacije pružatelji usluga roaminga trebali postupno osiguravati veleprodajni pristup roamingu kojim se omogućuje pružanje maloprodajnih usluga roaminga u drugim državama članicama pod jednakim ugovornim uvjetima kao u njihovoj matičnoj državi članici, u skladu s ciljevima RLAH-a. Pružatelji usluga roaminga trebali bi nuditi maloprodajne usluge roaminga koje su jednake uslugama u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama koje nude na domaćem tržištu ako postoji široka pokrivenost ili ako postoje konkurentne ponude za pristup takvim pokretnim komunikacijskim mrežama i tehnologijama sljedeće generacije u posjećenoj državi članici, u skladu sa smjernicama BEREC-a za veleprodajni pristup roamingu.

Operatori virtualnih pokretnih mreža (MVNO) i preprodavači usluga u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama koji nemaju vlastitu mrežnu infrastrukturu obično pružaju usluge roaminga na temelju komercijalnih sporazuma o veleprodajnom roamingu sklopljenih sa svojim operatorima pokretne mreže domaćinima u istoj državi članici. Međutim, može doći do situacije u kojoj MVNO-i i preprodavači ne mogu komercijalnim pregovorima osigurati dovoljnu maržu na temelju koje bi se nižim cijenama poticalo tržišno natjecanje. Uklanjanje navedenih prepreka i uravnoteženje pregovaračke snage između MVNO-ova ili preprodavača i operatora pokretne mreže primjenom obveze davanja pristupa i maksimalnih veleprodajnih cijena trebali bi olakšati razvoj alternativnih, inovativnih usluga i ponuda roaminga za korisnike na razini Unije. Direktivom (EU) 2018/1972 ne predviđa se rješavanje tog problema uvođenjem obveza za operatore sa značajnom tržišnom snagom.

- (15) Stoga bi trebalo predvidjeti obvezu ispunjavanja opravdanih zahtjeva za veleprodajni pristup javnim pokretnim komunikacijskim mrežama u svrhu pružanja usluga roaminga. Takav pristup trebao bi biti u skladu s potrebama onih koji ga traže. Krajnji korisnici usluga za koje su potrebne moderne tehnologije i maloprodajne usluge roaminga trebali bi u roamingu moći dobivati uslugu jednake kvalitete kao na domaćem tržištu. Obvezom veleprodajnog pristupa roamingu trebalo bi, dakle, tražiteljima pristupa osigurati da mogu replicirati maloprodajne usluge koje se nude na domaćem tržištu, osim ako operatori posjećениh mreža od kojih je zatraženo da daju pristup mogu dokazati da to nije tehnički izvedivo. Parametri prema kojima operator posjećene mreže nudi usluge u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama svojim domaćim korisnicima smatraju se tehnički izvedivima. Podložno relevantnom sporazumu o veleprodajnom roamingu i ne dovodeći u pitanje maloprodajne obveze utvrđene u ovoj Uredbi, operator posjećene mreže trebao bi osigurati da korisnici roaminga na njegovoj mreži ne podliježu uvjetima koji su nepovoljniji od onih koje nudi svojim domaćim korisnicima, na primjer u pogledu kvalitete usluge, kao što je dostupna brzina. Pristup bi trebalo odbiti samo na temelju objektivnih kriterija, kao što su tehnička izvedivost i potreba za očuvanjem cjelovitosti mreže.

Operator posjećene mreže ne bi trebao odbiti ili ograničiti pristup na temelju komercijalnih razloga na način da se ograniči pružanje konkurentnih usluga roaminga. U slučaju odbijanja pristupa oštećena strana trebala bi imati mogućnost rješavanja spora u skladu s postupkom utvrđenim u ovoj Uredbi. Kako bi se osigurala jednaka pravila za sve, veleprodajni pristup u svrhu pružanja usluga roaminga trebalo bi odobriti u skladu s regulatornim obvezama utvrđenima u ovoj Uredbi koje se primjenjuju na veleprodajnoj razini, pri čemu bi trebalo uzeti u obzir različite troškovne elemente potrebne za osiguravanje takvog pristupa. Dosljedno regulatorno djelovanje u pogledu veleprodajnog pristupa za pružanje usluga roaminga trebalo bi doprinijeti izbjegavanju razlika među državama članicama. BEREC bi trebao, u koordinaciji s Komisijom i u suradnji s relevantnim dionicima, izdati smjernice za veleprodajni pristup u svrhu pružanja usluga roaminga.

- (16) Obveza davanja veleprodajnog pristupa roamingu trebala bi uključivati pružanje izravnih veleprodajnih usluga roaminga i pružanje usluga roaminga na veleprodajnoj osnovi za preprodaju putem trećih strana. Obveza davanja veleprodajnog pristupa roamingu također bi trebala obuhvaćati obvezu operatora pokretne mreže da MVNO-ima i preprodavačima omogući kupnju reguliranih veleprodajnih usluga roaminga od veleprodajnih agregatora koji pružaju jedinstvenu pristupnu točku i standardiziranu platformu za sporazume o roamingu u cijeloj Uniji. Kako bi

se osiguralo da operatori pružateljima usluga roaminga u razumnom roku daju pristup cjelokupnoj opremi potrebnoj za izravan veleprodajni pristup roamingu i za pristup radi preprodaje veleprodajnih usluga roaminga, trebalo bi objaviti standardnu ponudu koja sadržava standardne uvjete za izravan veleprodajni pristup roamingu i za pristup radi preprodaje veleprodajnih usluga roaminga. Objavljivanjem standardne ponude ne bi se trebali sprečavati komercijalni pregovori između tražitelja pristupa i davatelja pristupa o razini cijena iz konačnog sporazuma o veleprodajnim uslugama ni komercijalni pregovori o dodatnim uslugama veleprodajnog pristupa koje prelaze okvire onog što je potrebno za izravan veleprodajni pristup roamingu i pristup radi preprodaje veleprodajnih usluga roaminga.

- (17) Obveza davanja veleprodajnog pristupa roamingu trebala bi obuhvaćati pristup svim komponentama koje su potrebne za omogućavanje pružanja usluga roaminga kao što su: mrežni elementi i povezana oprema; relevantni programski sustavi, uključujući sustave za operativnu potporu; informacijski sustavi ili baze podataka za zahtjeve za naručivanje unaprijed, pribavljanje, naručivanje, održavanje i popravke te obračun i naplatu; pretvaranje brojeva ili sustavi koji nude jednaku funkcionalnost; pokretne mreže i usluge virtualnih mreža.
- (18) Ako tražitelji pristupa za pristup radi preprodaje veleprodajnih usluga roaminga zatraže pristup opremi ili uslugama povrh onog što je potrebno za pružanje maloprodajnih usluga roaminga, operatori pokretne mreže mogu naplatiti pravedne i opravdane naknade za navedenu opremu ili navedene usluge. Ta dodatna oprema ili te dodatne usluge mogle bi, među ostalim, biti usluge s posebnom tarifom, dodatni softverski i informacijski sustavi ili rješenja za obračun i naplatu.
- (19) Člankom 109. Direktive (EU) 2018/1972 zahtijeva se od država članica da osiguraju da svi krajnji korisnici imaju besplatan pristup hitnim službama putem komunikacije prema hitnim službama prema najprimjerenijoj pristupnoj točki sigurnosnog poziva (PSAP). Tom direktivom od država članica također se zahtijeva da krajnjim korisnicima s invaliditetom osiguraju da im pristup hitnim službama bude dostupan putem komunikacije prema hitnim službama, među ostalim i prilikom putovanja unutar Unije, te da je takav pristup jednak pristupu drugih krajnjih korisnika. Ti načini pristupa mogli bi uključivati uslugu tekstualne komunikacije u stvarnom vremenu ili uslugu cjelokupnog razgovora kako je predviđeno Direktivom (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹³⁾ ili druge negovorne usluge, kao što je SMS, usluge slanja poruka ili videa putem aplikacija za hitne situacije ili usluge prijenosa, koje države članice uvode uzimajući u obzir zahtjeve utvrđene u pravu Unije te mogućnosti i tehničku opremu nacionalnih sustava PSAP-a. Provedba načina pristupa hitnim službama koji su dostupni korisnicima roaminga s invaliditetom i slanje informacija o lokaciji pozivatelja trebali bi se u najvećoj mogućoj mjeri temeljiti na europskim normama ili specifikacijama. Komisija i države članice trebale bi promicati takve norme u suradnji s europskim tijelima za normizaciju i drugim relevantnim tijelima.

Na državama članicama je da odrede vrste komunikacije prema hitnim službama koje su tehnički izvedive za osiguravanje pristupa korisnika roaminga hitnim službama. Kako bi se osiguralo da korisnici roaminga imaju pristup komunikaciji prema hitnim službama pod uvjetima utvrđenima u članku 109. Direktive (EU) 2018/1972, operatori posjećene mreže trebali bi u standardnu ponudu uključiti informacije o tome koja je vrsta komunikacije prema hitnim službama propisana i tehnički izvediva kako bi se korisnicima roaminga osigurao pristup, u skladu s nacionalnim mjerama u posjećenoj državi članici. Usto, sporazumi o veleprodajnom roamingu trebali bi sadržavati informacije o tehničkim parametrima za osiguravanje pristupa hitnim službama, među ostalim i korisnicima roaminga s invaliditetom, kao i za osiguravanje prijenosa informacija o lokaciji pozivatelja, među ostalim i informacija dobivenih iz pokretnog uređaja, najprimjerenijem PSAP-u u posjećenoj državi članici. Takve bi informacije trebale pružatelju usluga roaminga omogućiti da besplatno identificira i osigura komunikaciju prema hitnim službama i prijenos lokacije pozivatelja.

- (20) Određeni se uvjeti mogu uključiti u standardne ponude kako bi se operatorima pokretnih mreža omogućilo da spriječe stalni roaming ili zlorabu ili prekomjernu uporabu veleprodajnog pristupa roamingu. Osobito, ako operator posjećene mreže ima opravdane razloge smatrati da je znatan dio korisnika određenog pružatelja usluga roaminga u stalnom roamingu ili da postoji zloraba ili prekomjerna uporaba veleprodajnog pristupa roamingu, trebao bi moći od pružatelja usluga roaminga zatražiti informacije, iskazane skupno i potpuno u skladu sa zahtjevima Unije i nacionalnim zahtjevima u pogledu zaštite podataka, na temelju kojih se može utvrditi je li znatan udio korisnika pružatelja usluga roaminga u stalnom roamingu ili postoji li zloraba ili prekomjerna uporaba veleprodajnog pristupa roamingu, kao što su informacije o udjelu korisnika čija je domaća potrošnja neznatna u

⁽¹³⁾ Direktiva (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga (SL L 151, 7.6.2019., str. 70.).

usporedbi s potrošnjom u roamingu. Nadalje, raskidu sporazumâ o veleprodajnom roamingu radi sprečavanja stalnog roaminga ili zloporabe ili prekomjerne uporabe veleprodajnog pristupa roamingu trebalo bi pribjegavati samo ako se ta situacija nije uspjela riješiti blažim mjerama. Takav raskid trebao bi podlijegati prethodnom odobrenju nacionalnog regulatornog tijela operatora posjećene mreže, vodeći u najvećoj mogućoj mjeri računa o mišljenju BEREC-a ako se s njim savjetovalo.

Blaže mjere mogle bi se sastojati od utvrđivanja viših veleprodajnih naknada koje ne premašuju maksimalne veleprodajne naknade predviđene u ovoj Uredbi za količine koje premašuju ukupnu količinu utvrđenu u sporazumu. Takve više veleprodajne naknade trebalo bi utvrditi unaprijed ili od trenutka kada je operator posjećene mreže utvrdio da, na temelju objektivnih kriterija, kod velikog dijela korisnika pružatelja usluga roaminga postoji stalni roaming ili zloporaba ili prekomjerna uporaba veleprodajnog pristupa roamingu i o tome obavijestio operatora domaće mreže. Blaže mjere mogle bi se sastojati i od obveze operatora domaće mreže da donese ili preispita politiku pravedne uporabe koju primjenjuje na svoje korisnike u skladu s provedbenim aktima donesenima na temelju ove Uredbe ili mogućnost da operator posjećene mreže zatraži reviziju sporazuma o veleprodajnom roamingu. Nacionalno regulatorno tijelo trebalo bi u interesu transparentnosti javnosti dati pristup informacijama o zahtjevima za odobrenje raskida sporazumâ o veleprodajnom roamingu, podložno povjerljivosti poslovnih podataka.

- (21) Kako bi se omogućio razvoj učinkovitijih, integriranijih i konkurentnijih tržišta usluga roaminga, operatorima bi, kada pregovaraju o veleprodajnom pristupu roamingu u svrhu pružanja maloprodajnih usluga roaminga, trebalo omogućiti da pregovaraju o inovativnim mehanizmima određivanja veleprodajnih cijena koji nisu izravno povezani sa stvarno potrošenim količinama, kao što su paušalna plaćanja, unaprijed preuzete obveze ili sporazumi o veleprodajnom roamingu utemeljeni na kapacitetu, ili mehanizmima određivanja cijena koji odražavaju razlike u potražnji tijekom cijele godine. Podložno ograničenjima stalnog roaminga obuhvaćenima ovom Uredbom, komunikacija između strojeva odnosno usluge koje uključuju automatizirani prijenos podataka i informacija između uređaja ili softverskih aplikacija s ograničenim sudjelovanjem ljudi ili bez njega, nisu isključene iz područja primjene ove Uredbe ili relevantnih obveza veleprodajnog pristupa roamingu utvrđenih u ovoj Uredbi, uključujući odredbe o pravednoj uporabi usluga roaminga i mogućnosti da operatori pokretne mreže u svoje standardne ponude uključe uvjete za sprečavanje stalne uporabe reguliranih usluga roaminga ili zloporabe ili prekomjerne uporabe veleprodajnog pristupa roamingu. Međutim, stalni roaming podliježe komercijalnim pregovorima i mogu ga dogovoriti dva partnera za roaming u sporazumu o veleprodajnom roamingu. Kako bi se omogućio razvoj učinkovitijih i kompetitivnijih tržišta komunikacije između strojeva, očekuje se da će operatori pokretnih mreža sve više razmatrati i prihvaćati sve opravdane zahtjeve za sporazume o veleprodajnom roamingu pod razumnim uvjetima i izričito dopustiti stalni roaming za komunikaciju između strojeva.

Trebali bi moći sastaviti fleksibilne sporazume o veleprodajnom roamingu kojima se omogućuju veleprodajne usluge roaminga i primjenjivati tarifne sheme koje se ne temelje na količini potrošenih podataka, nego na alternativnim mehanizmima, primjerice na broju povezanih strojeva po mjesecu. U tom kontekstu, uključene strane trebale bi u slučaju prekograničnog spora imati mogućnost korištenja postupka rješavanja sporova utvrđenog u članku 27. Direktive (EU) 2018/1972. Strane u pregovorima trebale bi imati mogućnost dogovoriti se da neće primjenjivati maksimalne regulirane veleprodajne naknade za roaming za vrijeme trajanja sporazumâ o veleprodajnom roamingu. To bi isključilo mogućnost za bilo koju od stranaka da naknadno zatraži primjenu maksimalnih veleprodajnih naknada određenih na temelju količine na stvarnu potrošnju, kako je utvrđeno u ovoj Uredbi. Time se ne bi smjele dovoditi u pitanje obveze u pogledu pružanja reguliranih maloprodajnih usluga roaminga. Nadalje, u Izvješću Komisije primljena su na znanje najnovija kretanja u načinima trgovanja veleprodajnim roaming prometom, primjerice internetske platforme za trgovanje koje imaju potencijal olakšati proces pregovora među operatorima. Uporaba sličnih instrumenata mogla bi pridonijeti jačanju tržišnog natjecanja na veleprodajnom tržištu roaminga i dodatno sniziti stvarne veleprodajne cijene koje se naplaćuju.

- (22) Uredbom (EU) br. 531/2012 predviđeno je da operatori ne smiju sprečavati krajnje korisnike u pristupanju reguliranim podatkovnim uslugama u roamingu u posjećenoj mreži koje alternativni pružatelj usluga roaminga nudi u posjećenoj mreži. Međutim, ta je strukturna mjera, uvedena obvezom odvojene prodaje podatkovnih usluga u roamingu, postala nedjelotvorna nakon uvođenja RLAH-a. Usto, budući da se nije primjenjivala na tržištu, ta se obveza više ne čini relevantnom. Prema tome, trebalo bi prestati primjenjivati odredbe kojima se od operatora zahtijeva da nude odvojenu prodaju podatkovnih usluga u roamingu.

- (23) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti u vezi s utvrđivanjem detaljnih pravila o primjeni politika pravedne uporabe te o metodologiji procjene održivosti pružanja maloprodajnih usluga u roamingu po domaćim cijenama, kao i o zahtjevu koji podnosi pružatelj usluga roaminga za potrebe te procjene. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁴⁾. Do donošenja tih provedbenih mjera trebalo bi nastaviti primjenjivati Provedbenu uredbu Komisije (EU) 2016/2286 ⁽¹⁵⁾.
- (24) Trebalo bi uvesti regulatorne obveze i na maloprodajnoj i na veleprodajnoj razini radi zaštite interesa korisnika roaminga jer je iskustvo pokazalo da sniženja veleprodajnih cijena usluga roaminga na razini Unije ne moraju dovesti do sniženja maloprodajnih cijena roaminga zbog toga što za to nema poticaja. S druge strane, mjere za sniženje maloprodajnih cijena bez rješavanja pitanja razine veleprodajnih troškova povezanih s pružanjem tih usluga mogle bi dovesti do narušavanja pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta usluga roaminga i onemogućavanja višeg stupnja tržišnog natjecanja.
- (25) Ukidanje maloprodajnih dodatnih naknada za roaming u skladu s Uredbom (EU) 2015/2120 bilo je nužno kako bi se uspostavilo i olakšalo funkcioniranje jedinstvenog digitalnog tržišta u cijeloj Uniji. Međutim, ta uredba sama nije bila dovoljna za osiguravanje pravilnog funkcioniranja tržišta roaminga. Ovom bi se Uredbom trebalo doprinijeti tome da ukidanje maloprodajnih dodatnih naknada za roaming ne utječe na modele za određivanje cijena na domaćim tržištima.
- (26) Relevantna domaća maloprodajna cijena trebala bi biti jednaka domaćoj maloprodajnoj jediničnoj naknadi. Međutim, u slučajevima u kojima ne postoje točno određene domaće maloprodajne cijene koje bi se mogle upotrijebiti kao temelj za reguliranu maloprodajnu uslugu roaminga (primjerice, u slučaju domaćih tarifnih planova s neograničenom potrošnjom, paketa ili domaćih tarifa koje ne uključuju podatke), domaća maloprodajna cijena trebala bi se smatrati istim mehanizmom naplate kao da korisnik upotrebljava domaći tarifni plan u državi članici tog korisnika.
- (27) Korisnici roaminga u Uniji trebali bi se moći koristiti maloprodajnim uslugama na koje se pretplate i imati jednaku razinu kvalitete usluge kao u svojoj zemlji. U tu svrhu i u skladu s obvezama veleprodajnog pristupa utvrđenima u ovoj Uredbi pružatelji usluga roaminga i operatori pokretnih mreža trebali bi poduzeti potrebne mjere kako bi se osiguralo da se regulirane maloprodajne usluge roaminga pružaju pod istim uvjetima koji vrijede za korištenje takvih usluga na domaćem tržištu. Na primjer, ako je najveća dostupna brzina prijenosa podataka posjećene mreže jednaka najvećoj dostupnoj brzini koju pružatelj usluga roaminga nudi na domaćem tržištu ili veća od nje, pružatelj usluga roaminga ne bi trebao nuditi manju brzinu od najveće dostupne brzine koja se pruža na domaćem tržištu. Ako je najveća dostupna brzina prijenosa podataka posjećene mreže manja od najveće dostupne brzine koju pružatelj usluga roaminga nudi na domaćem tržištu, pružatelj usluga roaminga ne bi trebao nuditi manju brzinu od najveće dostupne brzine posjećene mreže. Ako je u posjećenoj mreži dostupna novija generacija ili tehnologija mreže, pružatelj usluga roaminga ne bi trebao ograničiti uslugu roaminga na generaciju ili tehnologiju mreže stariju od one koja se nudi na domaćem tržištu. Nadalje, posebno tijekom prijelaza na pokretne komunikacijske mreže i tehnologije sljedeće generacije, ako primjena tih mreža i tih tehnologija od strane pružatelja usluga roaminga i operatora posjećene mreže nije usporediva, pružatelj usluga roaminga može ponuditi reguliranu maloprodajnu uslugu roaminga s postojećom mobilnom komunikacijskom tehnologijom. Trebalo bi zabraniti komercijalne razloge koji dovode do smanjenja kvalitete reguliranih maloprodajnih usluga roaminga, kao što je smanjenje pojasne širine radi smanjenja količina roaminga. Operatori bi trebali poduzimati razumne mjere kako bi sveli na najmanju moguću mjeru svako nepotrebno kašnjenje prilikom prebacivanja između pokretnih komunikacijskih mreža, ne dovodeći u pitanje članak 28. Direktive (EU) 2018/1972. Nacionalne uprave i operatori mogu sklapati sporazume o koordinaciji spektra i osigurati pokrivenost, barem duž 5G koridora i kopnenih prometnih pravaca.
- (28) Pružatelji usluga roaminga trebali bi moći primjenjivati politike pravedne uporabe na potrošnju reguliranih maloprodajnih usluga roaminga koje se pružaju po primjenjivim domaćim maloprodajnim cijenama. Politike pravedne uporabe trebale bi se odnositi samo na slučajeve kada se korisnici roaminga prekomjerno ili u svrhu zlouporabe koriste reguliranim maloprodajnim uslugama roaminga, primjerice kada se koriste takvim uslugama u državi članici koja nije država članica njihova domaćeg pružatelja usluga za potrebe koje nisu potrebe povremenih

⁽¹⁴⁾ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

⁽¹⁵⁾ Provedbena uredba Komisije (EU) 2016/2286 od 15. prosinca 2016. o utvrđivanju detaljnih pravila o primjeni politike pravedne uporabe, o metodologiji procjene održivosti ukidanja maloprodajnih dodatnih naknada za roaming te o zahtjevu koji podnosi pružatelj usluga roaminga za potrebe te procjene (SL L 344, 17.12.2016., str. 46.).

putovanja. Provedbenim mjerama o primjeni politika pravedne uporabe trebalo bi osigurati da pružatelji usluga roaminga ne zaobilaze ovaj cilj kako bi nastojali ostvariti druge svrhe na štetu korisnika roaminga koji na bilo koji način povremeno putuju. U slučajevima više sile koji su prouzročeni okolnostima kao što su pandemije, privremeno zatvaranje granica ili prirodne katastrofe zbog kojih je korisnik roaminga prisiljen produljiti privremeni boravak u drugoj državi članici, pružatelji usluga roaminga trebali bi, na opravdani zahtjev korisnika roaminga, na odgovarajuće razdoblje produljiti primjenu količine prometa dodijeljene u okviru pravedne uporabe. Svakom politikom pravedne uporabe korisnicima pružatelja usluga roaminga trebalo bi omogućiti potrošnju količine reguliranih maloprodajnih usluga roaminga po primjenjivim domaćim maloprodajnim cijenama koja je usklađena s njihovim tarifnim planovima. U provedbenim mjerama o primjeni politika pravedne uporabe trebalo bi uzeti u obzir brojne i različite obrasce povremenih putovanja korisnika roaminga kako bi se osiguralo da politike pravedne uporabe ne djeluju kao prepreka istinskom iskustvu RLAH-a tih korisnika roaminga.

- (29) Pri preispitivanju svojih provedbenih akata Komisija bi, nakon savjetovanja s BEREC-om, trebala procijeniti u kojoj bi mjeri tržišni uvjeti, obrasci potrošnje i putovanja, razvoj i konvergencija cijena te uočljiv rizik od narušavanja tržišnog natjecanja omogućili održivo pružanje usluga roaminga po domaćim cijenama za povremena putovanja te ponudili mogućnost ograničavanja primjene i učinaka mjera u okviru politike pravedne uporabe na iznimne slučajeve.
- (30) U posebnim i iznimnim okolnostima, ako pružatelj usluga roaminga ne može ostvariti povrat sveukupnih stvarnih i projiciranih troškova pružanja reguliranih maloprodajnih usluga roaminga iz sveukupnih stvarnih i projiciranih prihoda od pružanja takvih usluga, taj pružatelj usluga roaminga trebao bi moći podnijeti zahtjev za odobrenje primjene dodatne naknade s ciljem osiguravanja održivosti svojeg domaćeg modela naplate. Ocjena održivosti domaćeg modela naplate trebala bi se temeljiti na relevantnim objektivnim čimbenicima koji su svojstveni pružatelju usluga roaminga, uključujući objektivne razlike među pružateljima usluga roaminga u dotičnoj državi članici i razinu domaćih cijena i prihoda. To može, primjerice, biti slučaj kod paušalnih domaćih maloprodajnih modela operatora sa značajnim negativnim neravnotežama prometa, kada je implicitna domaća jedinična cijena niska, a sveukupni prihodi operatora također su niski u odnosu na teret troškova roaminga ili kada je implicitna jedinična cijena niska, a stvarna ili projicirana potrošnja usluga roaminga visoka. Kako bi se izbjeglo da domaći model naplate pružatelja usluga roaminga postane neodrživ zbog takvih problema u vezi s ostvarivanjem povrata troškova, čime se stvara rizik osjetnog učinka na kretanje domaćih cijena ili tzv. učinak „prebacivanja tereta”, pružatelji usluga roaminga, nakon odobrenja nacionalnog regulatornog tijela, u takvim bi okolnostima trebali moći primijeniti dodatnu naknadu na regulirane maloprodajne usluge roaminga samo u mjeri u kojoj je to potrebno za ostvarivanje povrata svih relevantnih troškova pružanja takvih usluga.
- (31) U tu svrhu, troškove nastale za potrebe pružanja reguliranih maloprodajnih usluga roaminga trebalo bi utvrditi na temelju stvarnih veleprodajnih naknada za roaming koje se primjenjuju na izlazni promet roaminga (outbound roaming traffic) dotičnog pružatelja usluga roaminga koji premašuje njegov ulazni promet roaminga (inbound roaming traffic), kao i na temelju opravdanog udjela koji se odnosi na združene i zajedničke troškove. Prihode od reguliranih maloprodajnih usluga roaminga trebalo bi odrediti na temelju prihoda po domaćim razinama cijena koji se mogu pripisati potrošnji reguliranih maloprodajnih usluga roaminga, bilo na temelju jedinične cijene ili kao udio u paušalnoj naknadi koji odražava stvarne i projicirane omjere potrošnje reguliranih maloprodajnih usluga roaminga korisnika u Uniji i domaće potrošnje. Također bi trebalo uzeti u obzir potrošnju reguliranih maloprodajnih usluga roaminga i domaću potrošnju korisnikâ pružatelja usluga roaminga kao i razinu tržišnog natjecanja, cijene i prihode na domaćem tržištu te svaki uočljiv rizik da bi roaming po domaćim maloprodajnim cijenama znatno utjecao na kretanje takvih cijena.
- (32) U Uredbi (EU) br. 531/2012 predviđeno je da ako pružatelj usluga roaminga primjenjuje dodatnu naknadu za potrošnju reguliranih maloprodajnih usluga roaminga koja premašuje bilo koja ograničenja u okviru bilo koje politike pravedne uporabe, zbroj domaće maloprodajne cijene i bilo koje dodatne naknade koja se primjenjuje na regulirane odlazne pozive u roamingu, regulirane poslanske SMS poruke u roamingu ili regulirane podatkovne usluge u roamingu ne smije premašivati 0,19 EUR po minuti, 0,06 EUR po SMS poruci odnosno 0,20 EUR po iskorištenom megabajtu. S obzirom na učinkovito funkcioniranje pravila RLAH-a od 15. lipnja 2017., ta odredba više nije potrebna.
- (33) U skladu s načelom da pozivatelj plaća, korisnici pokretnih komunikacija ne plaćaju primanje domaćih poziva u pokretnoj mreži, a trošak završavanja poziva u mreži primatelja poziva pokriven je maloprodajnom naknadom pozivatelja. Konvergencija cijena završavanja poziva u pokretnoj mreži širom država članica trebala bi omogućiti primjenu istog načela na regulirane maloprodajne pozive u roamingu. Na temelju članka 75. stavka 1. Direktive

(EU) 2018/1972 Komisija je Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2021/654 ⁽¹⁶⁾ utvrdila jedinstvene maksimalne cijene završavanja glasovnih poziva u pokretnim mrežama na razini Unije kako bi se dosljedno smanjilo regulatorno opterećenje pri rješavanju problema tržišnog natjecanja u pogledu veleprodajnih usluga završavanja poziva u cijeloj Uniji. Delegiranom uredbom (EU) 2021/654 predviđeno je trogodišnje postupno sniženje: jedinstvena maksimalna cijena završavanja glasovnih poziva na razini Unije treba biti 0,7 centa u 2021., 0,55 centa u 2022., 0,4 centa u 2023. te od 2024. pasti na jedinstvenu maksimalnu cijenu završavanja glasovnih poziva u pokretnim mrežama na razini Unije od 0,2 centa. U situacijama utvrđenima u ovoj Uredbi u kojima je pružateljima usluga roaminga dopušteno primjenjivati dodatnu naknadu za regulirane maloprodajne usluge roaminga, dodatna naknada koja se primjenjuje na regulirane dolazne pozive u roamingu ne bi trebala premašivati jedinstvenu maksimalnu cijenu završavanja glasovnih poziva u pokretnim mrežama na razini Unije koju je Komisija utvrdila za odgovarajuću godinu u Delegiranoj uredbi (EU) 2021/654. Ako Komisija naknadno zaključi da više nije potrebno utvrđivati jedinstvenu maksimalnu cijenu završavanja glasovnih poziva u pokretnim mrežama na razini Unije, nijedna dodatna naknada koja se primjenjuje na regulirane dolazne pozive u roamingu ne bi trebala premašivati cijenu utvrđenu zadnjim delegiranim aktom donesenim na temelju članka 75. Direktive (EU) 2018/1972.

- (34) Ako pružatelji reguliranih usluga roaminga na razini Unije promijene svoje maloprodajne tarife za roaming i pripadajuće politike o korištenju roaminga kako bi se uskladili sa zahtjevima ove Uredbe, takve promjene ne bi trebale aktivirati nikakvo pravo za korisnike pokretnih mreža da se na temelju nacionalnih propisa kojima se prenosi Direktiva (EU) 2018/1972 povuku iz svojih maloprodajnih ugovora.
- (35) U maloprodajnom ugovoru kojim je obuhvaćena bilo koja vrsta regulirane maloprodajne usluge roaminga trebale bi jasno i razumljivo biti navedene glavne karakteristike te regulirane maloprodajne usluge roaminga, uključujući očekivanu kvalitetu usluge. Iako pružatelji usluga roaminga nemaju kontrolu nad posjećenim mrežama, pružene usluge roaminga podliježu sporazumu o veleprodajnom roamingu s operatorom posjećene mreže. Stoga bi, kako bi se osnažili korisnici roaminga, pružatelji usluga roaminga trebali jasno obavijestiti svoje korisnike u maloprodajnom ugovoru o tome na koji se način kvaliteta usluga roaminga u praksi može razlikovati od usluga kojima se koriste na domaćem tržištu. Pružatelji usluga roaminga trebali bi objasniti, u mjeri u kojoj je to moguće, na koji način drugi relevantni čimbenici mogu utjecati na kvalitetu usluge, kao što su brzina, latencija i dostupnost usluga roaminga ili drugih usluga u roamingu, zbog dostupnosti određenih tehnologija, pokrivenosti ili varijacije zbog vanjskih čimbenika kao što je topografija. Takav maloprodajni ugovor trebao bi također sadržavati jasne i razumljive informacije o postupku podnošenja pritužbi koji je na raspolaganju kada kvaliteta usluge ne odgovara uvjetima maloprodajnog ugovora. Pružatelj usluga roaminga trebao bi pravodobno i učinkovito rješavati pritužbe u tom pogledu.
- (36) Kako bi se osiguralo da su korisnici roaminga primjereno informirani o kvaliteti svojih usluga roaminga, pružatelji usluga roaminga trebali bi objaviti relevantne informacije na svojim internetskim stranicama. U tu svrhu trebali bi uključiti informacije o razlozima zbog kojih bi usluga roaminga mogla biti ponuđena pod uvjetima koji su manje povoljni od onih koji se nude na domaćem tržištu. Te bi informacije posebno trebale sadržavati jasno i razumljivo objašnjenje mogućih znatnih odstupanja od oglašanih ili procijenjenih maksimalnih brzina učitavanja i preuzimanja koje se nude na domaćem tržištu te načina na koji takva odstupanja mogu utjecati na uslugu roaminga na koju se korisnik pretplatio. Informacije bi također mogle uključivati jasno i razumljivo objašnjenje o tome kako sva količinska ograničenja, brzina, dostupne generacije i tehnologije mreže te drugi parametri kvalitete usluga mogu u praksi utjecati na podatkovnu uslugu u roamingu, a posebno na uporabu sadržaja, aplikacija i usluga u roamingu.
- (37) Korisnici roaminga i domaći operatori ponekad nehotice naprave velike račune zbog netransparentnih informacija o brojevima koji se upotrebljavaju za usluge s posebnom tarifom u cijeloj Uniji i o veleprodajnim cijenama koje se naplaćuju za usluge s posebnom tarifom, ne dovodeći u pitanje članak 97. Direktive (EU) 2018/1972. Za komunikaciju prema određenim brojevima koji se upotrebljavaju za pružanje usluga s posebnom tarifom, primjerice brojevima s posebnom tarifom, brojevima na koje su pozivi besplatni ili brojevima s dijeljenim troškom, primjenjuju se posebni cjenovni uvjeti na nacionalnoj razini. Ova se Uredba ne bi trebala primjenjivati na dio tarife koji se naplaćuje za pružanje usluga s posebnom tarifom, nego samo na tarife za povezivanje s takvim uslugama. Načelo RLAH-a moglo bi kod korisnika roaminga pobuditi očekivanje da troškovi komunikacije prema takvim brojevima u roamingu ne bi trebali prouzročiti nikakve veće troškove u usporedbi s domaćim uvjetima. U roamingu, međutim, to nije uvijek tako. Korisnici roaminga imaju veće troškove, čak i kada upućuju pozive na brojeve koji su im besplatni kada se poziv upućuje na domaćem tržištu. To bi moglo narušiti povjerenje korisnika

⁽¹⁶⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2021/654 od 18.12.2020. o dopuni Direktive (EU) 2018/1972 Europskog parlamenta i Vijeća utvrđivanjem jedinstvene maksimalne cijene završavanja glasovnih poziva u pokretnim mrežama u cijeloj Uniji i jedinstvene maksimalne cijene završavanja glasovnih poziva u nepokretnim mrežama u cijeloj Uniji (SL L 137, 22.4.2021., str. 1.).

prema telefoniranju u roamingu i moglo bi dovesti do šokantno visokih računa te tako pokvariti istinsko iskustvo RLAH-a. Na maloprodajnoj razini to je uglavnom posljedica nedovoljne razine transparentnosti u pogledu viših naknada koje mogu nastati za komunikaciju prema brojevima koji se upotrebljavaju za usluge s posebnom tarifom. Stoga bi trebalo uvesti mjere za podizanje svijesti o riziku od visokih računa i za povećanje transparentnosti u pogledu uvjeta koji se odnose na komunikaciju prema brojevima za usluge s posebnom tarifom. U tu bi svrhu korisnike roaminga trebalo informirati u njihovu maloprodajnom ugovoru te ih pravodobno, na način prilagođen korisniku roaminga i besplatno, obavješćivati i upozoravati da se za komunikaciju prema brojevima za usluge s posebnom tarifom u roamingu mogu naplaćivati dodatne naknade. U situacijama roaminga može se primijeniti mogućnost deaktivacije izdavanja računa od strane trećih strana iz Priloga VI. Direktivi (EU) 2018/1972, ako je dostupna.

- (38) Funkcioniranje veleprodajnih tržišta roaminga trebalo bi operatorima omogućiti da ostvare povrat svih troškova pružanja reguliranih veleprodajnih usluga roaminga, uključujući združene i zajedničke troškove. Troškovnim modelom na koji se oslanjalo za potrebe postupka preispitivanja u najvećoj su mjeri uzeta u obzir ulaganja operatora radi pružanja usluga mobilnog roaminga, kao što su trošak spektra, trošak ulaganja u opremu i infrastrukturu te infrastruktura koju su operatori postavili i tehnologija za koju se očekuje da će do sljedećeg preispitivanja dominirati potrošnjom. Preispitivanje planirano za 2025. oslanjat će se na novi troškovni model, uzimajući u najvećoj mogućoj mjeri u obzir tehnološki razvoj uočen u prijelaznom razdoblju. Time bi se trebalo očuvati poticaje za ulaganja u posjećene mreže i izbjeći svako narušavanje domaćeg tržišnog natjecanja na posjećanim tržištima uzrokovano regulatornom arbitražom operatora koji se koriste pravnim sredstvima za veleprodajni pristup roamingu kako bi se natjecali na domaćim posjećanim tržištima.
- (39) S obzirom na ciljeve ove Uredbe da se osigura kontinuirano tržišno natjecanje i zaštita krajnjih korisnika, ovom bi se Uredbom trebale utvrditi maksimalne veleprodajne cijene roaminga kojima se uzimaju u obzir promjene u troškovima pružanja veleprodajnih usluga roaminga za operatore. Troškovni model koji se upotrebljava za potrebe procesa preispitivanja i na koji se upućuje u procjeni učinka provedenoj za potrebe ove Uredbe pokazuje da se troškovi operatora postupno smanjuju i da se nastavljaju smanjivati. S obzirom na očekivani vremenski okvir za planirano preispitivanje maksimalnih veleprodajnih cijena na temelju dvaju izvješća koja Komisija treba dostaviti Europskom parlamentu i Vijeću do 30. lipnja 2025. i 30. lipnja 2029., maksimalne veleprodajne naknade trebale bi se postupno snižavati, uzimajući u obzir relevantne procjene troškova i vjerojatna kretanja na tržištu u razdoblju od 2022. do 2027.
- (40) Procjene troškova pružanja veleprodajnih usluga roaminga, uključujući združene i zajedničke troškove, ocijenjene su na temelju nekoliko izvora. Jedan izvor bio je opći troškovni model za veleprodajne usluge roaminga koji se koristio za potrebe procesa preispitivanja, u kojem su procijenjeni troškovi učinkovitog operatora pri pružanju veleprodajnih usluga roaminga. Ishod troškovnog modela omogućuje analizu troškova za svaku godinu u svakoj državi članici prema različitim scenarijima i pretpostavkama u godinama u kojima se procjenjuju troškovi. Troškovni model izrađen je na temelju podataka koje su dostavili operatori, a naknadno su ga potvrdila relevantna nacionalna regulatorna tijela. Sezonski karakter također je uzet u obzir za države članice koje su mogle pokazati da je to utjecalo na dimenzioniranje mreže operatora. Tijekom razdoblja u kojem je izrađen troškovni model provedeno je savjetovanje s operatorima, BEREC-om i nacionalnim regulatornim tijelima. Ocjena troškova također se temeljila na postojećim veleprodajnim naknadama za roaming u Uniji te je njome uzeta u obzir očekivana buduća primjena ažuriranih mrežnih tehnologija, u skladu s uputama dobivenima od BEREC-a u njegovim mišljenjima.
- (41) U pogledu pravila o veleprodajnim naknadama trebalo bi zadržati regulatorne obveze na razini Unije jer postoji rizik da bi se bilo kojom mjerom kojom se omogućuje RLAH u cijeloj Uniji bez rješavanja pitanja razine veleprodajnih troškova povezanih s pružanjem veleprodajnih usluga roaminga moglo narušiti unutarnje tržište usluga roaminga i ne bi se poticalo veće tržišno natjecanje. Primjerenom visinom veleprodajnih naknada trebalo bi se olakšati održivo tržišno natjecanje, među ostalim i za nove subjekte na tržištu, mala i srednja poduzeća te start-up poduzeća.
- (42) Maksimalne veleprodajne naknade trebale bi služiti kao zaštitna razina i njima bi se trebalo osigurati da operatori mogu ostvariti povrat svojih troškova, uključujući združene i zajedničke troškove. One bi također trebale omogućiti rašireno održivo pružanje RLAH-a uz istodobno ostavljanje prostora za komercijalne pregovore među operatorima.

- (43) Praksa pojedinih operatora pokretne mreže da obračunavaju i naplaćuju pružanje poziva u roamingu na veleprodajnoj razini na temelju minimalnih obračunskih razdoblja od najviše 60 sekundi, za razliku od obračunskih razdoblja po sekundi koja se uobičajeno primjenjuju za druge veleprodajne naknade za međupovezivanje, dovodi do narušavanja tržišnog natjecanja između navedenih operatora i operatora koji primjenjuju drukčije načine obračuna i naplate te ugrožava dosljednu primjenu maksimalnih veleprodajnih naknada utvrđenih u ovoj Uredbi. Štoviše, to je dodatna naknada koja, time što povećava veleprodajne troškove, ima negativne posljedice na određivanje cijena govornih usluga u roamingu na maloprodajnoj razini. Stoga bi od operatora pokretne mreže trebalo zahtijevati da pružanje reguliranih poziva u roamingu na veleprodajnoj razini obračunavaju i naplaćuju po sekundi.
- (44) Kako bi korisnici roaminga imali neometan i uistinu besplatan pristup hitnim službama, posjećene mreže ne bi trebale pružateljima usluga roaminga naplaćivati nikakve veleprodajne naknade za niti jednu vrstu komunikacije prema hitnim službama.
- (45) Kako bi se poboljšala transparentnost maloprodajnih cijena usluga roaminga i pomoglo korisnicima roaminga u donošenju odluka o uporabi pokretnih uređaja tijekom boravka u inozemstvu, pružatelji pokretnih komunikacijskih usluga trebali bi svoje korisnike roaminga besplatno obavješćivati o naknadama za roaming koje se na njih primjenjuju kada se koriste uslugama roaminga u posjećenoj državi članici. Budući da određene skupine korisnika mogu biti dobro informirane o naknadama za roaming, pružatelji usluga roaminga trebali bi osigurati mogućnost jednostavnog isključivanja te automatske poruke. Usto, korisnici roaminga trebali bi dobiti tekstualnu poruku s poveznicom za besplatan pristup internetskoj stranici koju je uspostavio pružatelj usluga roaminga s detaljnim informacijama o vrstama usluga, to jest pozivima i SMS porukama, za koje bi troškovi mogli biti veći, ne dovodeći u pitanje članak 97. Direktive (EU) 2018/1972. Korisnici roaminga trebali bi biti u potpunosti i jasno obaviješteni o svim naknadama koje se primjenjuju na besplatne telefonske brojeve u roamingu. Štoviše, pružatelji usluga roaminga trebali bi korisnicima na zahtjev, pod uvjetom da se potonji nalaze u Uniji, aktivno i besplatno dati dodatne informacije o naknadama po minuti, po SMS poruci ili po megabajtu podataka, uključujući PDV, za odlazne i dolazne govorne pozive te za slanje i primanje SMS poruka, MMS poruka i drugih podatkovnih komunikacijskih usluga u posjećenoj državi članici.
- (46) Korisnik roaminga može se povezati s nezemaljskom javnom pokretnom komunikacijskom mrežom, kao što su one na plovilima (MCV usluge), kako je definirano u Odluci Komisije 2010/166/EU ⁽¹⁷⁾, ili u zrakoplovima (usluge MCA), kako je definirano u Odluci Komisije 2008/294/EZ ⁽¹⁸⁾, koje se pružaju putem vrsta radijskih mreža koje nisu zemaljske mreže, pomoću posebnih uređaja ugrađenih u plovilo odnosno zrakoplov. Te su usluge često dostupne u međunarodnim vodama ili u zrakoplovima. Naknade koje korisnici roaminga plaćaju kada se namjerno ili nenamjerno povežu s nezemaljskim mrežama znatno su više od tarifa za regulirane usluge roaminga. Korisnici roaminga navikli su koristiti RLAH i usluge roaminga po domaćim cijenama. Zbog nepostojanja dosljednog pristupa mjerama za transparentnost i zaštitnim mjerama za povezivanje s nezemaljskim mrežama, korisnici roaminga izloženi su većem riziku od šokantno visokih računa. Stoga bi trebalo uvesti dodatne mjere za transparentnost i dodatne zaštitne mjere koje bi se primjenjivale na veze s nezemaljskim mrežama kao što su one na pomorskim plovilima i u zrakoplovima.

Pružatelji usluga roaminga trebali bi poduzeti razumne korake za primjenu takvih mjera za transparentnost i zaštitnih mjera. Takvi bi koraci mogli uključivati mjere za upravljanje radom mreže, financijska ograničenja, mehanizam izuzimanja ili jednake mjere. Posebno bi trebali uključivati mjere kojima se osigurava pružanje odgovarajućih informacija na jasan i razumljiv način kako bi se korisnike roaminga osnažilo da aktivno sprečavaju takve slučajeve nenamjernog roaminga. Pružatelji usluga roaminga koji nude mehanizam izuzimanja trebali bi obavijestiti korisnike roaminga o ograničenjima trenutnog priključenja ili ponovne aktivacije usluge, kao što je rizik da bez povezivanja na mrežu neće moći ponovno aktivirati vezu s nezemaljskom mrežom. Pružatelji usluga roaminga trebali bi obavijestiti svoje korisnike roaminga o mogućnosti ručnog i trenutnog isključivanja roaminga na svojem uređaju, bilo u postavkama bilo aktiviranjem opcije zrakoplovnog načina rada. U mjeri u kojoj je to moguće, pružatelji usluga roaminga trebali bi pri planiranju i upravljanju radom svojih mreža nastojati dati

⁽¹⁷⁾ Odluka Komisije 2010/166/EU od 19. ožujka 2010. o usklađenim uvjetima uporabe radiofrekvencijskog spektra za pokretne komunikacijske usluge na brodovima (MCV usluge) u Europskoj uniji (SL L 72, 20.3.2010., str. 38.).

⁽¹⁸⁾ Odluka Komisije 2008/294/EZ od 7. travnja 2008. o usklađenim uvjetima uporabe spektra za izvođenje usluga mobilne komunikacije u zrakoplovima (MCA usluge) unutar Zajednice (SL L 98, 10.4.2008., str. 19.).

prednost vezama sa zemaljskim mrežama kako bi se rizik od nenamjernog povezivanja s nezemaljskim mrežama sveo na najmanju moguću mjeru. Kako bi se osigurala visoka razina zaštite korisnika roaminga, pri povezivanju s nezemaljskim javnim pokretnim komunikacijskim mrežama pružatelji pokretnih komunikacijskih usluga trebali bi svojim korisnicima roaminga besplatno pružati informacije o svim dodatnim naknadama koje se primjenjuju slanjem tekstualne poruke svaki put kada se uspostavi veza s takvom mrežom.

- (47) Za regulirane maloprodajne usluge roaminga u ovoj bi Uredbi trebalo utvrditi posebne zahtjeve u pogledu transparentnosti koji su usklađeni s posebnim tarifnim i količinskim uvjetima, a koji će se primjenjivati nakon ukidanja maloprodajnih dodatnih naknada za roaming. Posebice bi trebalo omogućiti pravodobno i besplatno slanje obavijesti korisnicima roaminga o politici pravedne uporabe koja se primjenjuje nakon što u cijelosti potroše količinu reguliranih govornih, SMS ili podatkovnih usluga u roamingu koja se smatra pravednom uporabom, o svakoj dodatnoj naknadi i o akumuliranoj potrošnji reguliranih podatkovnih usluga u roamingu te bi takve obavijesti trebalo slati na način prilagođen korisniku roaminga.
- (48) Korisnici koji žive u graničnim regijama ne bi trebali primati nepotrebno visoke račune zbog nenamjernog roaminga. Pružatelji usluga roaminga stoga bi trebali poduzeti sve razumne korake kako bi se rizik od nenamjernog roaminga smanjio na najmanju moguću mjeru i kako bi se korisnici zaštitili od naknada za roaming nastalih dok se nalaze u svojoj državi članici. Takvi bi koraci trebali uključivati financijska ograničenja, mehanizme za isključivanje roaminga u mreži izvan Unije ako je to tehnički izvedivo, ili jednake mjere. Takvi bi koraci posebno trebali uključivati odgovarajuće mjere za pružanje informacija na jasan i razumljiv način kako bi se korisnike roaminga osnažilo da aktivno sprečavaju takve slučajeve nenamjernog roaminga. Nacionalna regulatorna tijela i druga nadležna tijela odgovorna za zaštitu i promicanje interesa potrošača koji uobičajeno borave na njihovu državnom području trebala bi paziti na situacije u kojima su korisnici suočeni s plaćanjem naknada za roaming dok se još nalaze u svojoj državi članici i trebala bi poduzimati odgovarajuće korake za ublažavanje tog problema.
- (49) Nadalje, trebalo bi utvrditi mjere za osiguranje transparentnosti maloprodajnih naknada za sve podatkovne usluge u roamingu, uključujući za povezivanje s nezemaljskim javnim pokretnim komunikacijskim mrežama, posebno kako bi se uklonio problem šokantno visokih računa koji je prepreka nesmetanom funkcioniranju unutarnjeg tržišta, i za pružanje alata korisnicima roaminga koji su im potrebni za praćenje njihovih troškova podatkovnih usluga u roamingu i nadzor nad tim troškovima. Jednako tako, ne bi trebale postojati prepreke za pojavu aplikacija ili tehnologija koje mogu biti zamjena za usluge roaminga ili alternativa uslugama roaminga, što obuhvaća i Wi-Fi.
- (50) Povrh toga, kako bi se izbjegli šokantno visoki računi, pružatelji usluga roaminga trebali bi utvrditi jedno ili više maksimalnih financijskih ili količinskih ograničenja za nepodmirene naknade za sve podatkovne usluge u roamingu, izražene u valuti u kojoj se usluge obračunavaju i naplaćuju korisniku roaminga, koja bi trebali besplatno ponuditi svim svojim korisnicima roaminga, uz odgovarajuću obavijest u obliku koji im omogućuje ponovni uvid kada se približe tom ograničenju. Nakon što dosegnu to maksimalno ograničenje, korisnici više ne bi trebali primati navedene usluge niti bi im se one trebale naplaćivati osim ako posebno zatraže daljnje pružanje navedenih usluga u skladu s uvjetima navedenima u obavijesti. U tom slučaju korisnici bi trebali primiti besplatnu potvrdu u obliku koji im omogućuje ponovni uvid. Korisnici roaminga trebali bi imati mogućnost u razumnom roku odustati od navedenih maksimalnih financijskih ili količinskih ograničenja ili mogućnost odabrati da neće imati takvo ograničenje. Osim ako ne navedu drukčije, na korisnike bi trebalo primjenjivati sustav zadanog ograničenja.
- (51) Na navedene mjere za transparentnost trebalo bi gledati kao na minimalne zaštitne mjere za korisnike roaminga i njima se pružatelje usluga roaminga ne bi trebalo sprečavati da korisnicima nude druge mogućnosti koje im mogu pomoći u predviđanju troškova podatkovnih usluga u roamingu i u nadzoru nad tim troškovima.
- (52) Korisnici tarifa za unaprijed plaćene usluge mogu također dobiti šokantno visoke račune za korištenje podatkovnih usluga u roamingu. Zbog toga bi se odredbe o ograničenju pružanja usluge trebale primjenjivati i na te korisnike.
- (53) Potrošači ne razlikuju uvijek pristup elektroničkim komunikacijskim uslugama u roamingu, odnosno kada krajnji korisnici pristupaju takvim uslugama u posjećenim državama članicama, od komunikacija unutar EU-a, odnosno kada potrošači koji se nalaze u svojoj matičnoj državi članici upućuju pozive ili šalju SMS poruke u drugu državu članicu. Iako roaming i komunikacije unutar EU-a čine dva različita i odvojena tržišta, s gledišta potrošača moguće

je povući određene paralele među njima. Od 15. svibnja 2019. maloprodajna cijena, bez PDV-a, koja se može naplatiti potrošačima za regulirane komunikacije unutar EU-a ograničena je na iznos od 0,19 EUR po minuti za pozive i 0,06 EUR po SMS poruci. Uz produljenje mjera RLAH-a uvedenih ovom Uredbom, kojima se uzima u obzir rizik od destimuliranja prekogranične komunikacije i omogućavanja uspostave unutarnjeg tržišta, trebalo bi se smatrati primjerenim razmotriti razvoj tržišta komunikacija unutar EU-a. U tu bi svrhu trebalo provesti evaluaciju postojećih mjera s obzirom na primjenu Direktive (EU) 2018/1972, a posebno pravilâ o interpersonalnim komunikacijskim uslugama te uvođenja jedinstvenih maksimalnih cijena završavanja glasovnih poziva na razini Unije, što je sastavni dio strukture troškova komunikacija unutar EU-a. Komisija bi uz potporu BEREC-a trebala procijeniti učinke postojećih mjera uvedenih Uredbom (EU) 2018/1971 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁹⁾ te utvrditi postoji li i dalje i u kojoj mjeri potreba za smanjenjem gornjih granica radi zaštite potrošača. Ta bi se procjena trebala provesti najmanje godinu dana prije isteka tih mjera 14. svibnja 2024.

- (54) Postoje znatne razlike između reguliranih tarifa za roaming u Uniji i tarifa za roaming koje se naplaćuju korisnicima prilikom putovanja izvan Unije, koje su bitno više od cijena u Uniji, gdje se dodatne naknade za roaming primjenjuju samo iznimno nakon ukidanja maloprodajnih naknada za roaming. Budući da ne postoji dosljedan pristup mjerama za transparentnost i zaštitnim mjerama u vezi s roamingom izvan Unije, potrošači nisu sigurni u svoja prava, što ih često odvraća od korištenja usluga u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama u inozemstvu. Transparentne informacije koje se pružaju potrošačima mogle bi im pomoći ne samo u donošenju odluke o tome kako koristiti svoje pokretne uređaje tijekom putovanja u inozemstvu (i u Uniji i izvan nje), već i u izboru pružatelja usluga roaminga. Stoga je potrebno riješiti problem nedostatka transparentnosti i zaštite potrošača primjenom određenih mjera za transparentnost i zaštitnih mjera i na usluge roaminga koje se pružaju izvan Unije. Navedenim bi se mjerama trebalo olakšati tržišno natjecanje i poboljšati funkcioniranje unutarnjeg tržišta.
- (55) Građani Unije suočavaju se s vrlo visokim naknadama za roaming pri korištenju maloprodajnih usluga roaminga u trećim zemljama. Stoga bi trebalo poticati inicijative čiji je cilj smanjiti naknade za roaming za usluge roaminga između Unije i trećih zemalja na temelju reciprociteta. Osobito, krajnji korisnici u regijama na vanjskim granicama Unije imali bi velike koristi od nižih naknada za roaming sa susjednim trećim zemljama.
- (56) Ako operator posjećene mreže u posjećenoj trećoj zemlji ne dopušta pružatelju usluga roaminga praćenje prometa njegovih korisnika u realnom vremenu, pružatelj usluga roaminga ne bi trebao biti obavezan osigurati maksimalna financijska ili količinska ograničenja radi zaštite potrošača.
- (57) Pružatelji usluga roaminga trebali bi obavijestiti korisnike roaminga o mogućnosti besplatnog pristupa hitnim službama pozivom na jedinstveni europski broj za hitne službe „112” i o alternativnim načinima pristupa putem komunikacije prema hitnim službama za koje je tehnički izvedivo da ih korisnicima roaminga, a posebno korisnicima roaminga s invaliditetom, koriste. Alternativni načini pristupa putem komunikacije prema hitnim službama omogućuju korisnicima roaminga, a posebno korisnicima roaminga s invaliditetom, da pristupe hitnim službama na načine koji nisu pozivi. Primjerice, alternativni načini pristupa mogu se osigurati aplikacijama za hitne situacije, tekstualnim porukama, uslugama prijenosa ili tekstualnom komunikacijom u stvarnom vremenu ili cjelokupnim razgovorom u stvarnom vremenu, koji se provode u skladu s člankom 4. Direktive (EU) 2019/882. Informacije o načinima pristupa trebalo bi pružiti SMS porukom kojom se korisnika roaminga obavješćuje o mogućnosti besplatnog pristupa hitnim službama pozivom na jedinstveni europski broj za hitne službe „112” i koja sadržava poveznicu na posebnu internetsku stranicu kojoj se može besplatno pristupiti i koja je u skladu s Direktivom (EU) 2016/2102 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁰⁾, a na kojoj se na lako razumljiv način opisuju alternativni načini pristupa hitnim službama u posjećenoj državi članici i navode samo oni načini pristupa za koje je tehnički izvedivo da ih korisnici roaminga koriste. Ta posebna internetska stranica trebala bi sadržavati informacije na jeziku na kojem pružatelj usluga roaminga komunicira s korisnikom roaminga.

⁽¹⁹⁾ Uredba (EU) 2018/1971 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o osnivanju Tijela europskih regulatora za elektroničke komunikacije (BEREC) i Agencije za potporu BEREC-u (Ured BEREC-a), izmjeni Uredbe (EU) 2015/2120 i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1211/2009 (SL L 321, 17.12.2018., str. 1.).

⁽²⁰⁾ Direktiva (EU) 2016/2102 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora (SL L 327, 2.12.2016., str. 1.).

- (58) Člankom 110. Direktive (EU) 2018/1972 od država članica zahtijeva se da osiguraju da njihovi sustavi upozoravanja javnosti prenose javna upozorenja dotičnim krajnjim korisnicima, odnosno krajnjim korisnicima koji se nalaze na geografskim područjima koja bi mogla biti pod utjecajem neposrednih ili tekućih izvanrednih okolnosti i katastrofa velikih razmjera tijekom razdoblja upozorenja, uključujući krajnje korisnike roaminga. Zahvaljujući dostupnim tehnologijama nacionalna su tijela u mogućnosti dotičnim korisnicima roaminga slati javna upozorenja, a da pritom korisnik roaminga ne mora poduzeti nikakve korake, poput preuzimanja aplikacije. Međutim, u pojedinim državama članicama upotrebljavaju se mobilne aplikacije za upozoravanje javnosti koje omogućuju slanje raznovrsnih informacija krajnjim korisnicima, koje ponekad dopunjuju već navedene tehnologije. U državama članicama u kojima je poveznica na takvu nacionalnu mobilnu aplikaciju za upozoravanje javnosti dostupna u bazi podataka s načinima pristupa hitnim službama koji su propisani u svakoj državi članici, a koja je uspostavljena na temelju ove Uredbe, pružatelji usluga roaminga trebali bi obavijestiti korisnike roaminga o poveznici na tu aplikaciju. Informacije bi se trebale pružiti na jeziku na kojem pružatelj usluga roaminga komunicira s korisnikom roaminga. S obzirom na preambulu Direktive (EU) 2018/1972, Komisija će procijeniti mogućnosti da se dotičnim korisnicima roaminga omogući primanje javnih upozorenja koja izdaju nadležna nacionalna tijela, među ostalim i putem mobilne aplikacije prilikom putovanja unutar Unije, putem sustava upozoravanja javnosti na razini Unije kojim se dopunjuju nacionalni sustavi upozoravanja javnosti.
- (59) Numeracijski rasponi, među ostalim i numeracijski rasponi koji se koriste za usluge s posebnom tarifom, utvrđeni su u nacionalnim planovima numeriranja i nisu usklađeni na razini Unije. Operatori zato možda ne mogu unaprijed prepoznati numeracijske raspone za usluge s posebnom tarifom u svim zemljama. Na numeracijske raspone za usluge s posebnom tarifom primjenjuju se posebni cjenovni uvjeti na nacionalnoj razini i njihove cijene završavanja poziva često nisu regulirane. Premda pružatelji usluga roaminga to shvaćaju, i dalje se može dogoditi da plaćaju neočekivano visoke veleprodajne naknade. Operatori, međutim, ne mogu doskočiti tom problemu kada je posrijedi roaming jer nemaju informacije o numeracijskim rasponima koji se koriste za usluge s posebnom tarifom na razini Unije. Kako bi se taj problem riješio, BEREC bi trebao uspostaviti i održavati jedinstvenu i zaštićenu bazu podataka na razini Unije s numeracijskim rasponima za usluge s posebnom tarifom. Svrha je te baze podataka povećanje transparentnosti, čime će nacionalnim regulatornim tijelima i, kada je to primjenjivo, drugim nadležnim tijelima te operatorima omogućiti izravan pristup informacijama o tome koji numeracijski rasponi mogu uzrokovati više troškove (cijene završavanja poziva) u svim državama članicama. Riječ je o nužnom međukoraku za povećanje transparentnosti na maloprodajnoj razini jer bi se mogao upotrebljavati za informiranje korisnika roaminga o vrstama usluga za koje naknade u roamingu mogu biti više. Kako bi se poboljšale zaštita potrošača i transparentnost, baza podataka trebala bi moći sadržavati dodatne informacije, na primjer o tarifama povezanim s numeracijskim rasponima za usluge s posebnom tarifom, kao što su tarife po minuti ili aktivnosti. Takve informacije o tarifama mogle bi se učiniti dostupnima na posebnoj internetskoj stranici s informacijama o uslugama s posebnom tarifom. BEREC bi trebao utvrditi postupke prema kojima nadležna tijela trebaju dostavljati i ažurirati informacije u bazi podataka s numeracijskim rasponima za usluge s posebnom tarifom uspostavljenoj na temelju ove Uredbe.
- (60) BEREC bi trebao uspostaviti i održavati jedinstvenu bazu podataka na razini Unije s načinima pristupa hitnim službama koji su propisani i za koje je tehnički izvedivo da ih krajnji korisnici roaminga koriste u svakoj državi članici. Svrha je te baze podataka pomoći nacionalnim operatorima, nacionalnim regulatornim tijelima i, kada je to primjenjivo, drugim nadležnim tijelima da budu informirani o svim tim načinima pristupa hitnim službama koje su na raspolaganje u Uniji. Države članice trebale bi, ako je to primjenjivo, moći ažurirati bazu podataka s poveznicom na nacionalnu mobilnu aplikaciju za upozoravanje javnosti. BEREC bi trebao utvrditi postupke prema kojima nadležna tijela trebaju dostavljati i ažurirati informacije koji se zahtijevaju na temelju ove Uredbe.
- (61) Ako države članice dodijele nadležnim tijelima koja nisu nacionalna regulatorna tijela neke od zadaća povezanih sa zaštitom krajnjih korisnika, na primjer u vezi sa zahtjevima u pogledu informacija za maloprodajne ugovore, transparentnost ili raskid ugovora, nadležnost tih nadležnih tijela za navedene zadaće obuhvaća sve dijelove maloprodajnog ugovora, uključujući prava i obveze povezane s roamingom. Ne dovodeći u pitanje dodjelu zadaća u skladu s Direktivom (EU) 2018/1972, nacionalna regulatorna tijela i, kada je to primjenjivo, druga nadležna tijela odgovorna za provedbu zadaća u skladu s tom direktivom trebala bi imati ovlasti potrebne za praćenje, nadzor i izvršavanje obveza iz ove Uredbe na svojem državnom području. Također bi trebala pratiti kretanje cijena govornih, SMS i podatkovnih usluga za korisnike roaminga u Uniji uključujući, prema potrebi, posebne troškove povezane s odlaznim i dolaznim pozivima u roamingu u najudaljenijim regijama Unije i potrebu da se osigura mogućnost odgovarajućeg povrata navedenih troškova na veleprodajnom tržištu i da se tehnike za usmjeravanje prometa ne upotrebljavaju za ograničavanje izbora na štetu korisnika. Trebala bi osigurati da su ažurirane informacije o primjeni ove Uredbe dostupne zainteresiranim stranama i objavljivati rezultate takvog praćenja svakih šest mjeseci. Informacije o poslovnim korisnicima, korisnicima unaprijed plaćenih usluga i korisnicima usluga plaćenih po ispostavljenom računu trebale bi se pružiti odvojeno.

- (62) Za nacionalni roaming u najudaljenijim regijama Unije, u kojima se dozvole za pokretnu telefoniju razlikuju od dozvola izdanih za druge dijelove državnog područja, mogla bi se upotrebljavati sniženja cijena jednaka onima koja se primjenjuju na unutarnjem tržištu za usluge roaminga. Provedba ove Uredbe ne bi trebala za posljedicu imati manje povoljne uvjete određivanja cijena za korisnike koji upotrebljavaju usluge nacionalnog roaminga u odnosu na korisnike koji upotrebljavaju usluge roaminga na razini Unije. Nacionalna tijela u tu svrhu mogu poduzeti dodatne mjere u skladu s pravom Unije.
- (63) Uz potrebu čuvanja povjerljivosti poslovnih podataka i radi praćenja i nadzora primjene ove Uredbe i promjena na veleprodajnim tržištima roaminga, nacionalna regulatorna tijela trebala bi biti ovlaštena tražiti informacije o sporazumima o veleprodajnom roamingu u kojima nije predviđena primjena maksimalnih veleprodajnih naknada za roaming. Tim bi tijelima također trebalo biti dopušteno tražiti informacije o donošenju i primjeni uvjeta iz sporazuma o veleprodajnom roamingu čiji je cilj spriječiti stalni roaming ili zlorabu ili prekomjernu uporabu veleprodajnog pristupa roamingu za potrebe koje nisu pružanje reguliranih usluga roaminga korisnicima pružatelja usluga roaminga koji putuju unutar Unije.
- (64) Ako pružatelji usluga u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama u Uniji utvrde da su pogodnosti interoperabilnosti i povezivosti s kraja na kraj za njihove korisnike ugrožene zbog raskida ili opasnosti od raskida aranžmana za roaming s operatorima pokretne mreže u drugoj državi članici ili ako svojim korisnicima ne mogu pružati usluge u drugoj državi članici jer nemaju sklopljen sporazum s barem jednim pružateljem veleprodajnog pristupa mreži, nacionalna regulatorna tijela ili druga nadležna tijela u situacijama iz članka 61. stavka 2. točaka (b) i (c) Direktive (EU) 2018/1972 trebala bi se, prema potrebi, koristiti ovlastima iz članka 61. te direktive kako bi osigurala odgovarajući pristup i međupovezivanje, uzimajući u obzir ciljeve utvrđene u članku 3. te direktive, posebno razvoj unutarnjeg tržišta davanjem prednosti pružanju, dostupnosti i interoperabilnosti paneuropskih usluga te povezivosti s kraja na kraj.
- (65) Posebna regulacija cijena koja se primjenjuje na veleprodajne usluge roaminga podrazumijeva da se opća gornja granica Unije primjenjuje na složeni proizvod koji može uključivati i druge ulazne elemente veleprodajnog pristupa roamingu i međupovezivanja, uključujući posebno one koji podliježu nacionalnoj ili, eventualno, prekograničnoj regulaciji. S time u vezi, predviđa se smanjenje razlika u regulaciji tih ulaznih elemenata u cijeloj Uniji, posebno zbog dodatnih mjera poduzetih u skladu s Direktivom (EU) 2018/1972 čiji je cilj osigurati veću usklađenost regulatornih pristupa. U međuvremenu bi trebalo riješiti svaki spor između operatora posjećene mreže i drugih operatora u pogledu cijena tih reguliranih ulaznih elemenata potrebnih za pružanje veleprodajnih usluga roaminga, uzimajući u obzir mišljenje BEREC-a, ako se s njim savjetovalo, u skladu s posebnim regulatornim obvezama koje se primjenjuju na roaming te u skladu s Direktivom (EU) 2018/1972.
- (66) Potrebno je pratiti i redovito preispitivati funkcioniranje veleprodajnih tržišta roaminga i njihov međusobni odnos s maloprodajnim tržištima roaminga, uzimajući u obzir razvoj tržišnog natjecanja te tehnološki razvoj i prometne tokove. Komisija bi Europskom parlamentu i Vijeću trebala podnijeti dva izvješća nakon kojih bi, prema potrebi, trebao slijediti zakonodavni prijedlog. Komisija bi u tim izvješćima trebala posebno ocijeniti ima li RLAH bilo kakav utjecaj na promjene tarifnih modela dostupnih na maloprodajnom tržištu. To bi s jedne strane trebalo uključivati ocjenu uvođenja tarifnih modela koji obuhvaćaju samo domaće usluge i u potpunosti isključuju maloprodajne usluge roaminga, što ugrožava osnovni cilj RLAH-a, a s druge strane ocjenu eventualne smanjene dostupnosti paušalnih tarifnih modela, što bi također moglo značiti gubitak za potrošače i ugroziti ciljeve jedinstvenog digitalnog tržišta.

U izvješćima Komisije trebalo bi osobito analizirati u kojoj su mjeri nacionalna regulatorna tijela odobrila izvanredne maloprodajne dodatne naknade za roaming, sposobnost operatora domaće mreže da održe svoje domaće modele naplaćivanja i sposobnost operatora posjećene mreže da ostvare povrat stvarno nastalih troškova pružanja reguliranih veleprodajnih usluga roaminga. Usto, u izvješćima Komisije trebalo bi ocijeniti: kako je, na veleprodajnoj razini, osiguran pristup različitim mrežnim tehnologijama i generacijama mreže; informacije o veleprodajnim cijenama podatkovnih usluga; stupanj korištenja platformi za trgovanje i sličnih instrumenata za trgovanje prometom na veleprodajnoj razini; razvoj roaminga za komunikaciju između strojeva; kontinuirane probleme na maloprodajnoj razini povezane s uslugama s posebnom tarifom; primjenu mjera na komunikaciju prema hitnim službama; mjere za transparentnost u pogledu roaminga u trećim zemljama i nezemaljske javne pokretne mreže s ciljem sprečavanja nenamjernog roaminga; djelotvornost obveza u pogledu kvalitete usluge utvrđenih u ovoj Uredbi

i u kojoj su mjeri korisnici u svojim maloprodajnim ugovorima pravilno obaviješteni o tim obvezama te mogu imati istinsko iskustvo RLAH-a. Nadalje, u izvješćima Komisije trebalo bi ocijeniti učinak uvođenja i primjene novih mrežnih tehnologija te pandemija i prirodnih nepogoda na tržište roaminga. Kako bi se omogućilo takvo izvješćivanje s ciljem ocjenjivanja kako se tržišta roaminga prilagođavaju pravilima RLAH-a, trebalo bi prikupiti dovoljno podataka o funkcioniranju tih tržišta nakon provedbe navedenih pravila.

- (67) Kako bi se mogao ocjenjivati razvoj tržišnog natjecanja na tržištima roaminga na razini Unije i kako bi se moglo redovito izvješćivati o promjenama stvarnih veleprodajnih naknada za roaming za neuravnoteženi promet među pružateljima usluga roaminga, BEREC bi trebao i dalje prikupljati podatke od nacionalnih regulatornih tijela. Kada je to primjenjivo, nacionalna regulatorna tijela trebala bi se moći koordinirati s drugim nadležnim tijelima. Takvi podaci trebali bi uključivati stvarne naknade koje se primjenjuju na uravnoteženi odnosno neuravnoteženi promet, zajedno sa stvarnim količinama prometa za relevantne usluge roaminga. Prikupljanje podataka kojima se omogućuje praćenje i procjena učinka promjena u navikama putovanja i obrascima potrošnje, kao što su promjene uzrokovane pandemijama, ključno je za analizu koja se zahtijeva u izvješćima predviđenima u ovoj Uredbi. BEREC bi također trebao prikupljati podatke o slučajevima kada su stranke sporazuma o veleprodajnom roamingu odlučile da neće primjenjivati maksimalne veleprodajne naknade za roaming ili su na veleprodajnoj razini provele mjere čiji je cilj spriječiti stalni roaming ili zlorabu ili prekomjernu uporabu veleprodajnih pristupa roamingu za potrebe koje nisu pružanje reguliranih usluga roaminga korisnicima pružatelja usluga roaminga tijekom povremenih putovanja tih korisnika unutar Unije. Na temelju dovoljno granuliranih prikupljenih podataka BEREC bi trebao redovito izvješćivati o odnosu između maloprodajnih cijena, veleprodajnih naknada i veleprodajnih troškova za usluge roaminga. Komisija bi do 30. lipnja 2027. Europskom parlamentu i Vijeću trebala dostaviti izvješće utemeljeno na redovitim izvješćima BEREC-a, nakon kojeg bi, prema potrebi, trebao slijediti zakonodavni prijedlog. BEREC bi trebao prikupljati i podatke potrebne da se omogući praćenje elemenata koje ocjenjuje Komisija u izvješćima predviđenima u ovoj Uredbi.
- (68) Srednjoročno gledajući, omogućavanje roaminga za komunikaciju između strojeva i roaminga povezanog s internetom stvari trebalo bi biti prepoznato kao važan poticaj za digitalizaciju industrije Unije i trebalo bi se temeljiti na povezanim politikama Unije u sektorima kao što su zdravstvo, energetika, okoliš i promet. Komisija bi trebala redovito ocjenjivati ulogu roaminga na tržištu povezivosti između strojeva i na tržištu interneta stvari. Prema potrebi, Komisija bi također trebala dati preporuke nakon savjetovanja s BEREC-om. BEREC bi također trebao prikupljati potrebne podatke kako bi se omogućilo praćenje elemenata koje treba ocijeniti u izvješćima Komisije o razvoju roaminga za komunikaciju između strojeva i uređaja za internet stvari predviđenih u ovoj Uredbi, uzimajući u obzir rješenja za povezivost u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama koja se temelje na nelicenciranom spektru rješenja.
- (69) Komisija, BEREC, nacionalna regulatorna tijela i, kada je to primjenjivo, druga nadležna tijela trebali bi osigurati potpunu povjerljivost poslovnih podataka pri razmjeni informacija za potrebe preispitivanja, praćenja i nadziranja primjene ove Uredbe. Stoga poštovanje zahtjeva u pogledu povjerljivosti poslovnih podataka ne bi trebalo sprečavati nacionalna regulatorna tijela da pravodobno razmjenjuju povjerljive informacije u te svrhe.
- (70) S obzirom na to da ciljeve ove Uredbe, odnosno omogućavanje zajedničkog pristupa kojim se osigurava da korisnici javnih pokretnih komunikacijskih mreža prilikom putovanja unutar Unije ne plaćaju previsoke cijene za usluge roaminga na razini Unije u usporedbi s konkurentnim nacionalnim cijenama i povećanje transparentnosti i jačanje zaštite potrošača kao i osiguravanje održivosti pružanja maloprodajnih usluga roaminga po domaćim cijenama te istinskog iskustva RLAH-a u smislu kvalitete usluge i pristupa hitnim službama tijekom roaminga, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.

- (71) Ovom se Uredbom poštuju temeljna prava i načela posebno priznata Poveljom Europske unije o temeljnim pravima.
- (72) Provedeno je savjetovanje s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka u skladu s člankom 42. Uredbe (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²¹⁾ te je on dao mišljenje 20. travnja 2021.,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

Članak 1.

Predmet i područje primjene

1. Ovom Uredbom predviđa se zajednički pristup kojim se osigurava da korisnici javnih pokretnih komunikacijskih mreža prilikom putovanja unutar Unije ne plaćaju previsoke cijene za usluge roaminga na razini Unije u usporedbi s konkurentnim nacionalnim cijenama za odlazne i dolazne pozive, slanje i primanje SMS poruka te korištenje podatkovnih komunikacijskih usluga s prospajanjem paketa.

Ovom Uredbom time se doprinosi neometanom funkcioniranju unutarnjeg tržišta uz istodobno postizanje visoke razine zaštite potrošača, zaštite podataka, privatnosti i povjerenja, poticanje tržišnog natjecanja, neovisnosti i transparentnosti na tržištu te pružanje poticaja za inovacije, izbor potrošača i integraciju osoba s invaliditetom, uz potpuno poštovanje Povelje Europske unije o temeljnim pravima.

Ovom Uredbom utvrđuju se uvjeti za veleprodajni pristup javnim pokretnim komunikacijskim mrežama u svrhu pružanja reguliranih usluga roaminga. Ona se primjenjuje i na naknade koje naplaćuju mrežni operatori na veleprodajnoj razini i na naknade koje naplaćuju pružatelji usluga roaminga na maloprodajnoj razini.

2. Ovom se Uredbom također utvrđuju pravila čiji je cilj povećati transparentnost i poboljšati pružanje informacija o naknadama korisnicima usluga roaminga, uključujući korisnike nereguliranih usluga roaminga u trećim zemljama. Njome se također povećava transparentnost za korisnike nereguliranih usluga roaminga kada se povezuju s nezemaljskom javnom pokretnom komunikacijskom mrežom, kao što su one na plovilima ili u zrakoplovima, kada je to primjenjivo.

3. Maksimalne naknade utvrđene u ovoj Uredbi izražene su u eurima.

4. Ako su maksimalne naknade u skladu s člancima od 8. do 11. izražene u valutama koje nisu euro, vrijednosti u tim valutama određuju se primjenom prosjeka referentnih deviznih tečajeva koje Europska središnja banka objavljuje 15. siječnja, 15. veljače i 15. ožujka relevantne kalendarske godine u *Službenom listu Europske unije*. Za maksimalne naknade ograničenja vrijednosti u valutama koje nisu euro revidiraju se svake godine od 2023. Godišnje revidirane granične vrijednosti u tim valutama primjenjuju se od 15. svibnja.

5. Ovom Uredbom ne dovodi se u pitanje dodjela zadaća nacionalnim regulatornim tijelima i drugim nadležnim tijelima u skladu s Direktivom (EU) 2018/1972, uključujući odgovornosti za provedbu dijela III. glave III. te direktive.

Članak 2.

Definicije

1. Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se definicije utvrđene u članku 2. Direktive (EU) 2018/1972.

⁽²¹⁾ Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ (SL L 295, 21.11.2018., str. 39.).

2. Uz definicije iz stavka 1., primjenjuju se sljedeće definicije:
- (a) „pružatelj usluga roaminga” znači poduzetnik koji korisniku roaminga pruža regulirane maloprodajne usluge roaminga;
  - (b) „domaći pružatelj usluga” znači poduzetnik koji korisniku roaminga pruža usluge u domaćoj pokretnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži;
  - (c) „domaća mreža” znači javna komunikacijska mreža koja je smještena u državi članici i koju pružatelj usluga roaminga upotrebljava za pružanje reguliranih maloprodajnih usluga roaminga korisniku roaminga;
  - (d) „posjećena mreža” znači zemaljska javna pokretna komunikacijska mreža koja je smještena u državi članici koja nije država domaćeg pružatelja usluga korisnika roaminga i koja korisniku roaminga dopušta odlazne i dolazne pozive, slanje ili primanje SMS poruka ili uporabu podatkovnih komunikacija s prospajanjem paketa, u skladu s aranžmanom s operatorom domaće mreže;
  - (e) „roaming na razini Unije” znači da korisnik roaminga upotrebljava pokretni uređaj za odlazne i dolazne pozive unutar Unije, slanje ili primanje SMS poruka unutar Unije ili uporabu podatkovnih komunikacija s prospajanjem paketa dok se nalazi u državi članici koja nije država u kojoj je smještena mreža domaćeg pružatelja usluga, u skladu s aranžmanom između operatora domaće mreže i operatora posjećene mreže;
  - (f) „korisnik roaminga” znači korisnik pružatelja reguliranih usluga roaminga, posredstvom zemaljske javne pokretne komunikacijske mreže smještene u Uniji, kojem je na temelju maloprodajnog ugovora ili aranžmana s tim pružateljem usluga roaminga dopušten roaming na razini Unije;
  - (g) „regulirani poziv u roamingu” znači pokretni govorni telefonski poziv koji obavlja korisnik roaminga i koji započinje u posjećenoj mreži i završava u javnoj komunikacijskoj mreži u Uniji ili koji korisnik roaminga primi i koji započinje u javnoj komunikacijskoj mreži u Uniji i završava u posjećenoj mreži;
  - (h) „SMS poruka” znači kratka tekstualna poruka koja se u načelu sastoji od slovnih ili brojevnih znakova, ili jednih i drugih, i može se slati između brojeva u pokretnoj i/ili nepokretnoj mreži dodijeljenih u skladu s nacionalnim planovima numeriranja;
  - (i) „regulirana SMS poruka u roamingu” znači SMS poruka koju šalje korisnik roaminga i koja započinje u posjećenoj mreži i završava u javnoj komunikacijskoj mreži u Uniji ili koju prima korisnik roaminga i koja započinje u javnoj komunikacijskoj mreži u Uniji i završava u posjećenoj mreži;
  - (j) „regulirana podatkovna usluga u roamingu” znači usluga roaminga koja korisniku roaminga omogućuje uporabu podatkovnih komunikacija s prospajanjem paketa putem njegova pokretnog uređaja dok je povezan s posjećenom mrežom, ne uključuje prijenos ili primanje reguliranih poziva ili SMS poruka u roamingu, ali uključuje prijenos i primanje MMS poruka;
  - (k) „veleprodajni pristup roamingu” znači izravan veleprodajni pristup roamingu ili pristup radi preprodaje veleprodajnih usluga roaminga;
  - (l) „izravan veleprodajni pristup roamingu” znači da operator pokretne mreže stavlja na raspolaganje opremu ili usluge, ili oboje, drugom poduzetniku pod definiranim uvjetima kako bi taj drugi poduzetnik pružao regulirane usluge roaminga korisnicima roaminga;
  - (m) „pristup radi preprodaje veleprodajnih usluga roaminga” znači da operator pokretne mreže koji nije operator posjećene mreže pruža usluge roaminga na veleprodajnoj razini drugom poduzetniku kako bi taj drugi poduzetnik pružao regulirane usluge roaminga korisnicima roaminga;
  - (n) „domaća maloprodajna cijena” znači domaća maloprodajna jedinična naknada pružatelja usluga roaminga koja se primjenjuje na odlazne pozive i poslano SMS poruke, započete i završene na različitim javnim komunikacijskim mrežama unutar iste države članice, te na podatke koje je korisnik potrošio.

U pogledu točke (n) prve podtočke, u slučaju da ne postoji točno određena domaća maloprodajna jedinična naknada, domaća maloprodajna cijena smatra se istim mehanizmom naplate kao što je onaj koji se primjenjuje na korisnika za odlazne pozive i poslane SMS poruke, započete i završene na različitim javnim komunikacijskim mrežama unutar iste države članice, te za potrošene podatke u državi članici tog korisnika.

Članak 3.

Veleprodajni pristup roamingu

1. Operatori pokretne mreže moraju ispuniti sve opravdane zahtjeve za veleprodajni pristup roamingu, osobito na način kojim se omogućuje pružatelju usluga roaminga, ako je to tehnički izvedivo na posjećenoj mreži, da replicira maloprodajne usluge u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama koje se nude na domaćem tržištu.
2. Operatori pokretne mreže mogu odbiti zahtjeve za veleprodajni pristup roamingu samo na temelju objektivnih kriterija, kao što su tehnička izvedivost i cjelovitost mreže. Komercijalni razlozi ne smatraju se osnovom za odbijanje zahtjeva za veleprodajni pristup roamingu kako bi se ograničilo pružanje konkurentnih usluga roaminga.
3. Veleprodajni pristup roamingu obuhvaća pristup svim mrežnim elementima i povezanoj opremi, relevantnim uslugama, softverskim i informacijskim sustavima potrebnima za pružanje reguliranih usluga roaminga korisnicima te obuhvaća sve dostupne mrežne tehnologije i sve dostupne generacije mreže.
4. Pravila o reguliranim veleprodajnim naknadama za roaming utvrđena u člancima 9., 10. i 11. primjenjuju se na davanje pristupa svim komponentama veleprodajnog pristupa roamingu iz stavka 3. ovog članka osim ako su se obje stranke sporazuma o veleprodajnom roamingu izričito složile da se na prosječnu veleprodajnu naknadu za roaming koja je posljedica primjene sporazuma za vrijeme valjanosti sporazuma ne primjenjuje maksimalna regulirana veleprodajna naknada za roaming.

Ne dovodeći u pitanje prvi podstavak ovog stavka, u slučaju pristupa radi preprodaje veleprodajnih usluga roaminga, operatori pokretne mreže mogu naplaćivati pravedne i opravdane cijene za komponente koje nisu obuhvaćene stavkom 3.

5. Operatori pokretne mreže objavljuju standardnu ponudu uzimajući u obzir smjernice BEREC-a iz stavka 8. i stavljaju je na raspolaganje poduzetniku koji je podnio zahtjev za veleprodajni pristup roamingu. Najkasnije mjesec dana od početnog zaprimanja zahtjeva za pristup od strane operatora pokretne mreže, operatori pokretne mreže dostavljaju poduzetniku koji je podnio zahtjev nacrt sporazuma o veleprodajnom roamingu u skladu s ovim člankom. Veleprodajni pristup roamingu odobrava se u razumnom roku koji ne premašuje tri mjeseca od sklapanja sporazuma o veleprodajnom roamingu. Operatori pokretne mreže koji zaprimaju zahtjev za veleprodajni pristup roamingu i poduzetnici koji podnose zahtjev za veleprodajni pristup roamingu pregovaraju u dobroj vjeri.
6. Standardna ponuda iz stavka 5. mora biti dovoljno detaljna i mora uključivati sve komponente potrebne za veleprodajni pristup roamingu kako je navedeno u stavku 3. te mora sadržavati opis ponuda relevantnih za izravan veleprodajni pristup roamingu i pristup radi preprodaje veleprodajnih usluga roaminga, kao i pripadajuće uvjete. Standardna ponuda mora sadržavati sve informacije koje su potrebne da pružatelj usluga roaminga može korisnicima osigurati besplatan pristup hitnim službama putem komunikacije prema hitnim službama s najprimjerenijim PSAP-om i omogućiti besplatan prijenos informacija o lokaciji pozivatelja najprimjerenijem PSAP-u tijekom korištenja usluga roaminga.

Ta standardna ponuda može obuhvaćati uvjete za sprečavanje stalnog roaminga ili zloporabe ili prekomjerne uporabe veleprodajnog pristupa roamingu za potrebe koje nisu pružanje reguliranih usluga roaminga korisnicima pružatelja usluga roaminga tijekom povremenih putovanja tih korisnika unutar Unije. Ako je tako utvrđeno u standardnoj ponudi, takvi uvjeti moraju uključivati posebne mjere koje operator posjećene mreže može poduzeti kako bi spriječio stalni roaming ili zloporabu ili prekomjernu uporabu veleprodajnog pristupa roamingu, kao i objektivne kriterije na temelju kojih se mogu poduzeti takve mjere. U takvim se kriterijima može upućivati na skupne informacije o prometu roaminga. U njima ne smije upućivati na posebne informacije povezane s osobnim prometom korisnika pružatelja usluga roaminga.

U standardnoj ponudi može se, među ostalim, utvrditi da operator posjećene mreže, ako ima opravdane razloge vjerovati da postoji stalni roaming od strane velikog dijela korisnika pružatelja usluga roaminga ili zloraba ili prekomjerna uporaba veleprodajnog pristupa roamingu, može od pružatelja usluga roaminga, ne dovodeći u pitanje zahtjeve Unije i nacionalne zahtjeve u pogledu zaštite podataka, zatražiti informacije na temelju kojih se može utvrditi postoji li kod velikog dijela korisnika pružatelja usluga roaminga stalni roaming ili postoji li zloraba ili prekomjerna uporaba veleprodajnog pristupa roamingu na mreži operatora koju se posjećuje, kao što su informacije o udjelu korisnika kod kojih je, na temelju objektivnih pokazatelja u skladu s provedbenim aktima o primjeni politika pravedne uporabe donesenima na temelju članka 7., utvrđen rizik od zlorabe ili prekomjerne uporabe reguliranih maloprodajnih usluga roaminga koje se pružaju po primjenjivim domaćim maloprodajnim cijenama.

U standardnoj ponudi može se, kao krajnju mjeru ako se ta situacija nije uspjela riješiti blažim mjerama, utvrditi mogućnost raskida sporazuma o veleprodajnom roamingu ako operator posjećene mreže na temelju objektivnih kriterija utvrdi da kod velikog dijela korisnika pružatelja usluga roaminga postoji stalni roaming ili zloraba ili prekomjerna uporaba veleprodajnog pristupa roamingu i o tome obavijesti operatora domaće mreže.

Operator posjećene mreže može jednostrano raskinuti sporazum o veleprodajnom roamingu zbog stalnog roaminga ili zlorabe ili prekomjerne uporabe veleprodajnog pristupa roamingu samo uz prethodno odobrenje nacionalnog regulatornog tijela operatora posjećene mreže.

U roku od tri mjeseca od primitka zahtjeva operatora posjećene mreže za odobrenje raskida sporazuma o veleprodajnom roamingu nacionalno regulatorno tijelo operatora posjećene mreže, nakon savjetovanja s nacionalnim regulatornim tijelom operatora domaće mreže, odlučuje o tome hoće li dati ili odbiti takvo odobrenje te o tome obavješćuje Komisiju.

Nacionalna regulatorna tijela operatora posjećene mreže i operatora domaće mreže mogu pojedinačno od BEREC-a zatražiti da donese mišljenje o mjerama koje je potrebno poduzeti u skladu s ovom Uredbom. BEREC donosi mišljenje u roku od mjesec dana od primitka takvog zahtjeva.

Ako se savjetovalo s BEREC-om, nacionalno regulatorno tijelo operatora posjećene mreže mora pričekati mišljenje BEREC-a i u najvećoj mogućoj mjeri uzeti u obzir to mišljenje prije donošenja svoje odluke, podložno tromjesečnom roku iz šestog podstavka, o davanju ili odbijanju odobrenja za raskid sporazuma o veleprodajnom roamingu.

Nacionalno regulatorno tijelo operatora posjećene mreže javnosti stavlja na raspolaganje informacije o odobrenjima raskida sporazuma o veleprodajnom roamingu, podložno povjerljivosti poslovnih podataka.

Podstavcima od petoga do devetoga ovog stavka ne dovode se u pitanje ovlast nacionalnog regulatornog tijela da u skladu s člankom 17. stavkom 7. zahtijeva hitan prestanak kršenja obveza utvrđenih u ovoj Uredbi kao ni pravo operatora posjećene mreže da primijeni odgovarajuće mjere s ciljem borbe protiv prijevara.

Prema potrebi, radi provedbe obveza utvrđenih u ovom članku, nacionalna regulatorna tijela propisuju izmjene standardnih ponuda, među ostalim i u pogledu posebnih mjera koje operator posjećene mreže može poduzeti kako bi spriječio stalni roaming ili zlorabu ili prekomjernu uporabu veleprodajnog pristupa roamingu i u pogledu objektivnih kriterija na temelju kojih operator posjećene mreže može poduzeti takve mjere.

7. Ako poduzetnik koji je podnio zahtjev za pristup želi započeti poslovne pregovore radi uključivanja komponenti koje nisu obuhvaćene standardnom ponudom, operatori pokretne mreže odgovaraju na takav zahtjev u razumnom roku koji ne premašuje dva mjeseca od početnog primitka zahtjeva. Za potrebe ovog stavka stavci 2. i 5. ne primjenjuju se.

8. Kako bi se doprinijelo dosljednoj primjeni ovog članka, BEREC, nakon savjetovanja s dionicima i u bliskoj suradnji s Komisijom, do 5. listopada 2022. ažurira smjernice za veleprodajni pristup roamingu utvrđene u skladu s člankom 3. stavkom 8. Uredbe (EU) br. 531/2012.

Članak 4.

Pružanje reguliranih maloprodajnih usluga roaminga

1. Pružatelji usluga roaminga ne smiju naplaćivati nikakvu dodatnu naknadu uz domaću maloprodajnu cijenu korisnicima roaminga u bilo kojoj državi članici za bilo koji regulirani odlazni ili dolazni poziv u roamingu, bilo koju reguliranu poslanu SMS poruku u roamingu ili bilo koju korištenu reguliranu podatkovnu uslugu u roamingu niti smiju naplaćivati nikakvu opću naknadu za omogućavanje uporabe terminalne opreme ili korištenja usluge u inozemstvu, podložno člancima 5. i 6.

2. Pružatelji usluga roaminga ne smiju nuditi regulirane maloprodajne usluge roaminga pod uvjetima koji su nepovoljniji od onih koje se nude na domaćem tržištu, osobito u pogledu kvalitete usluge predviđene u maloprodajnom ugovoru, ako je na posjećenoj mreži dostupna ista generacija pokretnih komunikacijskih mreža i tehnologija.

Mobilni komunikacijski operateri moraju izbjegavati neopravdana kašnjenja prilikom prebacivanja između mreža na unutarnjim granicama Unije.

3. Kako bi se doprinijelo dosljednoj primjeni ovog članka, BEREC, nakon savjetovanja s dionicima i u bliskoj suradnji s Komisijom, do 1. siječnja 2023. ažurira svoje smjernice o maloprodaji koje se odnose na provedbu mjera povezanih s kvalitetom usluge.

Članak 5.

Pravedna uporaba

1. Pružatelji usluga roaminga mogu primijeniti u skladu s ovim člankom i provedbenim aktima donesenima na temelju članka 7. politiku pravedne uporabe na potrošnju reguliranih maloprodajnih usluga roaminga koje se pružaju na razini primjenjivih domaćih maloprodajnih cijena kako bi se spriječila prekomjerna uporaba ili zloraba reguliranih maloprodajnih usluga roaminga od strane korisnika roaminga, kao što je uporaba takvih usluga od strane korisnika roaminga u državi članici koja nije država članica njihova domaćeg pružatelja usluga za potrebe koje nisu potrebe povremenih putovanja.

Svakom politikom pravedne uporabe korisnicima pružatelja usluga roaminga omogućuje se potrošnja količine reguliranih maloprodajnih usluga roaminga po primjenjivim domaćim maloprodajnim cijenama koja je usklađena s njihovim tarifnim planovima.

2. Članak 8. primjenjuje se na regulirane maloprodajne usluge roaminga koje premašuju bilo koja ograničenja u okviru bilo koje politike pravedne uporabe.

Članak 6.

Mehanizam za održivost

1. U posebnim i iznimnim okolnostima, s ciljem osiguravanja održivosti njegova domaćeg modela naplate, ako pružatelj usluga roaminga ne može ostvariti povrat sveukupnih stvarnih i projiciranih troškova pružanja reguliranih maloprodajnih usluga roaminga u skladu s člancima 4. i 5. iz sveukupnih stvarnih i projiciranih prihoda od pružanja takvih usluga, taj pružatelj usluga roaminga može podnijeti zahtjev za odobrenje primjene dodatne naknade. Takva dodatna naknada primjenjuje se samo u mjeri u kojoj je to potrebno za ostvarivanje povrata troškova pružanja reguliranih maloprodajnih usluga roaminga, uzimajući u obzir primjenjive maksimalne veleprodajne naknade.

2. Ako se pružatelj usluga roaminga odluči koristiti stavkom 1. ovog članka, on bez odgode podnosi zahtjev nacionalnom regulatornom tijelu i dostavlja mu sve potrebne informacije u skladu s provedbenim aktima iz članka 7. Svakih 12 mjeseci nakon toga pružatelj usluga roaminga ažurira te informacije i dostavlja ih nacionalnom regulatornom tijelu.

3. Nakon primitka zahtjeva u skladu sa stavkom 2. nacionalno regulatorno tijelo ocjenjuje je li pružatelj usluga roaminga dokazao da ne može ostvariti povrat troškova u skladu sa stavkom 1. i da bi to ugrozilo održivost njegova domaćeg modela naplate. Ocjena održivosti domaćeg modela naplate temelji se na relevantnim objektivnim čimbenicima koji su svojstveni pružatelju usluga roaminga, uključujući objektivne razlike među pružateljima usluga roaminga u dotičnoj državi članici i razinu domaćih cijena i prihoda. Nacionalno regulatorno tijelo odobrava dodatnu naknadu ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u stavku 1. i u ovom stavku.

4. U roku od mjesec dana od primitka zahtjeva u skladu sa stavkom 2. nacionalno regulatorno tijelo odobrava dodatnu naknadu osim ako je zahtjev očito neosnovan ili se u njemu pružaju nedostatne informacije. Ako nacionalno regulatorno tijelo smatra da je zahtjev očito neosnovan ili da su pružene nedostatne informacije, donosi konačnu odluku u dodatnom roku od dva mjeseca, nakon što je pružatelju usluga roaminga dalo mogućnost da ga se sasluša, kojom odobrava, mijenja ili odbija dodatnu naknadu.

Članak 7.

Provedba politike pravedne uporabe i mehanizma za održivost

1. Kako bi se osigurala dosljedna primjena članka 5. i 6., Komisija, nakon savjetovanja s BEREC-om, donosi provedbene akte kojima se utvrđuju detaljna pravila o sljedećem:

- (a) primjeni politika pravedne uporabe;
- (b) metodologiji za procjenu održivosti pružanja maloprodajnih usluga roaminga po domaćim cijenama; i
- (c) zahtjevu koji podnosi pružatelj usluga roaminga za potrebe procjene iz točke (b).

Provedbeni akti iz prvog podstavka ovog stavka donose se u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 20. stavka 2.

Komisija, nakon savjetovanja s BEREC-om, periodično preispituje provedbene akte iz prvog podstavka s obzirom na tržišna kretanja.

2. Prilikom donošenja provedbenih akata kojima se utvrđuju detaljna pravila o primjeni politika pravedne uporabe Komisija uzima u obzir sljedeće:

- (a) promjene cijena i strukture potrošnje u državama članicama;
- (b) stupanj konvergencije razina domaćih cijena u cijeloj Uniji;
- (c) strukturu putovanja u Uniji;
- (d) uočljive rizike narušavanja tržišnog natjecanja i uočljive rizike za poticaje za ulaganja na domaćim tržištima i posjećenim tržištima.

3. Komisija provedbene akte iz stavka 1. točaka (b) i (c) temelji na sljedećem:

- (a) određivanju sveukupnih stvarnih i projiciranih troškova pružanja reguliranih maloprodajnih usluga roaminga uzimajući u obzir važeće veleprodajne naknade za roaming za neuravnotežen promet i razuman udio združenih i zajedničkih troškova koji su potrebni za pružanje reguliranih maloprodajnih usluga roaminga;
- (b) određivanju sveukupnih stvarnih i projiciranih prihoda od pružanja reguliranih maloprodajnih usluga roaminga;
- (c) potrošnji reguliranih maloprodajnih usluga roaminga i domaćoj potrošnji korisnika pružatelja usluga roaminga;
- (d) razini tržišnog natjecanja, cijena i prihoda na domaćem tržištu i svakom uočljivom riziku da bi roaming po domaćim maloprodajnim cijenama znatno utjecao na razvoj takvih cijena.

4. Nacionalno regulatorno tijelo te druga nadležna tijela, kada je to primjenjivo za izvršavanje ovlasti koje su im dodijeljene nacionalnim pravom kojim se prenosi Direktiva (EU) 2018/1972, strogo prate i nadziru primjenu politika pravedne uporabe. Nacionalno regulatorno tijelo strogo prati i nadzire primjenu mjera za održivost pružanja maloprodajnih usluga roaminga po domaćim cijenama, uvažavajući u najvećoj mjeri relevantne objektivne čimbenike svojstvene dotičnoj državi članici i relevantne objektivne razlike među pružateljima usluga roaminga. Ne dovodeći u pitanje postupak naveden u članku 6. stavku 3., nacionalno regulatorno tijelo pravodobno izvršava zahtjeve iz članka 5. i 6. i provedbenih akata predviđenih u stavku 2. ovog članka. Nacionalno regulatorno tijelo može u svakom trenutku zahtijevati od pružatelja usluga roaminga da izmijeni ili prestane primjenjivati dodatnu naknadu ako ona nije u skladu s člankom 5. ili 6.

Druga nadležna tijela izvršavaju zahtjeve iz članka 5. i provedbenih akata koji su relevantni za izvršavanje ovlasti koje su im dodijeljene nacionalnim pravom kojim se prenosi Direktiva (EU) 2018/1972, ovisno o slučaju.

Nacionalno regulatorno tijelo te, kada je to primjenjivo, druga nadležna tijela, jednom godišnje obavješćuju Komisiju o primjeni članaka 5. i 6. te ovog članka.

5. Provedbena uredba (EU) 2016/2286 nastavlja se primjenjivati do datuma početka primjene novog provedbenog akta donesenog na temelju stavka 1. ovog članka.

Članak 8.

Iznimna primjena maloprodajnih dodatnih naknada za potrošnju reguliranih maloprodajnih usluga roaminga i ponuda alternativnih tarifa

1. Ne dovodeći u pitanje treći podstavak, ako pružatelj usluga roaminga primjenjuje dodatnu naknadu za potrošnju reguliranih maloprodajnih usluga roaminga koja premašuje bilo koja ograničenja u okviru bilo koje politike pravedne uporabe, ona mora ispunjavati sljedeće zahtjeve, bez PDV-a:

- (a) nijedna dodatna naknada koja se primjenjuje na regulirane odlazne pozive u roamingu, regulirane poslano SMS poruke u roamingu i regulirane podatkovne usluge u roamingu ne smije premašivati maksimalne veleprodajne naknade predviđene u članku 9. stavku 2., članku 10. stavku 1. odnosno članku 11. stavku 1.;
- (b) nijedna dodatna naknada koja se primjenjuje na regulirane dolazne pozive u roamingu ne smije premašivati jedinstvene maksimalne cijene završavanja glasovnih poziva u pokretnim mrežama na razini Unije utvrđene za tu godinu u skladu s člankom 75. stavkom 1. Direktive (EU) 2018/1972.

U pogledu prvog podstavka točke (b) ovog stavka, ako Komisija odluči, nakon što preispita delegirani akt donesen na temelju članka 75. stavka 1. Direktive (EU) 2018/1972, da više nije potrebno utvrđivati cijenu završavanja glasovnih poziva na razini Unije i odluči ne uvoditi maksimalnu cijenu završavanja glasovnih poziva u pokretnim mrežama, nijedna dodatna naknada koja se primjenjuje na regulirane pozive u roamingu ne smije premašivati cijenu utvrđenu zadnjim delegiranim aktom donesenim na temelju članka 75. te direktive.

Pružatelji usluga roaminga ne smiju primjenjivati nikakvu dodatnu naknadu na regulirane primljene SMS poruke u roamingu ni na primljene poruke govorne pošte u roamingu. Time se ne dovode u pitanje druge primjenjive naknade kao što su naknade za preslušavanje takvih poruka.

Pružatelji usluga roaminga obračunavaju odlazne i dolazne pozive u roamingu po sekundi. Pružatelji usluga roaminga na odlazne pozive mogu primjenjivati početno minimalno obračunsko razdoblje koje ne premašuje 30 sekundi. Pružatelji usluga roaminga svojim korisnicima naplaćuju pružanje reguliranih podatkovnih usluga u roamingu po kilobajtu, uz iznimku MMS poruka, koje se mogu naplaćivati na jediničnoj osnovi. U tom slučaju maloprodajna naknada koju pružatelj usluga roaminga može naplaćivati svojem korisniku roaminga za prijenos ili primanje MMS poruke u roamingu ne smije premašivati maksimalnu maloprodajnu naknadu za regulirane podatkovne usluge u roamingu utvrđenu u prvom podstavku.

2. Pružatelji usluga roaminga mogu ponuditi, a korisnici roaminga mogu svjesno izabrati tarifu za roaming koja je drukčija od tarife utvrđene u skladu s člancima 4., 5., 6. i stavkom 1. ovog članka i na temelju koje se korisnicima roaminga regulirane usluge roaminga naplaćuju po drukčijoj tarifi od one koja bi im bila dodijeljena da takav izbor nemaju. Pružatelj usluga roaminga mora te korisnike roaminga podsjetiti na prirodu pogodnosti povezanih s roamingom koje bi time izgubili.

Ne dovodeći u pitanje prvi podstavak, pružatelji usluga roaminga automatski primjenjuju tarifu utvrđenu u skladu s člancima 4. i 5. te stavkom 1. ovog članka na sve postojeće i nove korisnike roaminga.

Svaki korisnik roaminga u svakom trenutku može podnijeti zahtjev da prijeđe na tarifu utvrđenu u skladu s člancima 4., 5., 6. i stavkom 1. ovog članka ili da prijeđe s te tarife. Ako korisnici roaminga svjesno odluče prijeći s tarife utvrđene u skladu s člancima 4., 5., 6. i stavkom 1. ovog članka ili ponovno prijeći na tu tarifu, svaki prelazak obavlja se u roku od jednog radnog dana od primitka zahtjeva, besplatan je i ne podrazumijeva uvjete ili ograničenja u vezi s drugim elementima pretplate koji se ne odnose na roaming. Pružatelji usluga roaminga mogu odgoditi prelazak do isteka minimalnog utvrđenog razdoblja važenja prethodne tarife za roaming koje ne premašuje dva mjeseca.

3. Ne dovodeći u pitanje dio III. glavu III. Direktive (EU) 2018/1972, pružatelji usluga roaminga osiguravaju da su u maloprodajnom ugovoru kojim je obuhvaćena bilo koja vrsta regulirane maloprodajne usluge roaminga navedene značajke te regulirane maloprodajne usluge roaminga koja se pruža, uključujući osobito:

- (a) konkretni tarifni plan ili konkretne tarifne planove i, za svaki tarifni plan, vrste ponuđenih usluga, uključujući količinu komunikacije;
- (b) sva ograničenja potrošnje reguliranih maloprodajnih usluga roaminga koje se pružaju na razini primjenjivih domaćih maloprodajnih cijena, osobito kvantificirane informacije o tome kako se svaka politika pravedne uporabe primjenjuje s obzirom na glavne parametre cijena i količine ili druge parametre dotične regulirane maloprodajne usluge roaminga koja se pruža;
- (c) jasne i razumljive informacije o uvjetima i kvaliteti usluge roaminga pri roamingu u Uniji u skladu sa smjernicama BEREC-a iz stavka 6.

4. Pružatelji usluga roaminga osiguravaju da su u maloprodajnom ugovoru kojim je obuhvaćena bilo koja vrsta reguliranih maloprodajnih usluga roaminga navedene informacije o vrstama usluga na koje se u roamingu mogu naplaćivati više naknade, ne dovodeći u pitanje članak 97. Direktive (EU) 2018/1972.

5. Pružatelji usluga roaminga objavljuju informacije iz stavaka 3. i 4.

Osim toga, pružatelji usluga roaminga objavljuju informacije o razlozima zbog kojih bi se usluga roaminga potencijalno mogla ponuditi pod uvjetima koji su nepovoljniji od onih koji se nude na domaćem tržištu. Te informacije moraju uključivati čimbenike koji mogu utjecati na kvalitetu usluge roaminga na koju se korisnik roaminga pretplatio, kao što su generacije i tehnologije mreže dostupne korisniku roaminga u posjećenoj državi članici.

6. Za potrebe osiguravanja dosljedne primjene ovog članka, BEREC, nakon savjetovanja s dionicima i u bliskoj suradnji s Komisijom, do 1. siječnja 2023. ažurira svoje smjernice o maloprodajnim uslugama roaminga, posebno u pogledu provedbe ovog članka i mjera za transparentnost iz članaka 13., 14. i 15.

Članak 9.

Veleprodajne naknade za regulirane odlazne pozive u roamingu

1. Prosječna veleprodajna naknada koju operator posjećene mreže može naplatiti pružatelju usluga roaminga za pružanje reguliranih poziva u roamingu započetih u posjećenoj mreži, uključujući, među ostalim, troškove započinjanja, prijenosa i završavanja, ne smije biti veća od zaštitne granične vrijednosti od 0,022 EUR po minuti. Ta maksimalna veleprodajna naknada snižava se 1. siječnja 2025. na 0,019 EUR po minuti i, ne dovodeći u pitanje članak 21., ostaje 0,019 EUR po minuti do 30. lipnja 2032.

2. Prosječna veleprodajna naknada iz stavka 1. primjenjuje se između bilo koja dva operatora i izračunava se za dvanaestomjesečno razdoblje ili bilo koje kraće razdoblje preostalo do kraja razdoblja primjene maksimalne prosječne veleprodajne naknade kako je predviđeno u stavku 1. ili prije 30. lipnja 2032.

3. Prosječna veleprodajna naknada iz stavka 1. izračunava se tako da se ukupni zaprimljeni prihod od roaminga na veleprodajnoj razini podijeli s ukupnim brojem minuta roaminga na veleprodajnoj razini koje je relevantni operator stvarno iskoristio za pružanje poziva u roamingu na veleprodajnoj razini u Uniji u relevantnom razdoblju, koji se zbraja po sekundi i prilagođava uzimajući u obzir mogućnost da operator posjećene mreže primjenjuje početno minimalno obračunsko razdoblje koje ne premašuje 30 sekundi.

Članak 10.

Veleprodajne naknade za regulirane SMS poruke u roamingu

1. Prosječna veleprodajna naknada koju operator posjećene mreže može naplatiti pružatelju usluga roaminga za pružanje reguliranih SMS poruka u roamingu započetih u posjećenoj mreži ne smije biti veća od zaštitne granične vrijednosti od 0,004 EUR po SMS poruci. Ta maksimalna veleprodajna naknada snižava se 1. siječnja 2025. na 0,003 EUR po SMS poruci i, ne dovodeći u pitanje članak 21., ostaje 0,003 EUR do 30. lipnja 2032.

2. Prosječna veleprodajna naknada iz stavka 1. primjenjuje se između bilo koja dva operatora i izračunava se za dvanaestomjesečno razdoblje ili bilo koje kraće razdoblje preostalo do kraja razdoblja primjene maksimalne prosječne veleprodajne naknade kako je predviđeno u stavku 1. ili prije 30. lipnja 2032.
3. Prosječna veleprodajna naknada iz stavka 1. izračunava se tako da se ukupan prihod na veleprodajnoj razini koji zaprimi operator posjećene mreže ili operator domaće mreže za započinjanje i prijenos reguliranih SMS poruka u roamingu unutar Unije u relevantnom razdoblju podijeli s ukupnim brojem SMS poruka započetih ili prenesenih u ime relevantnog pružatelja usluga roaminga ili operatora domaće mreže u tom razdoblju.
4. Operator posjećene mreže ne smije naplaćivati nikakvu naknadu pružatelju usluga roaminga ili operatoru domaće mreže korisnika roaminga, osim naknade iz stavka 1., za završavanje reguliranih SMS poruka u roamingu poslanih korisniku tijekom roaminga u njegovoj posjećenoj mreži.

Članak 11.

Veleprodajne naknade za regulirane podatkovne usluge u roamingu

1. Prosječna veleprodajna naknada koju operator posjećene mreže može naplatiti pružatelju usluga roaminga za pružanje reguliranih podatkovnih usluga u roamingu s pomoću posjećene mreže ne smije biti veća od zaštitne granične vrijednosti od 2,00 EUR po gigabajtu prenesenih podataka. Ta se maksimalna veleprodajna naknada smanjuje 1. siječnja 2023. na 1,80 EUR po gigabajtu prenesenih podataka, 1. siječnja 2024. na 1,55 EUR po gigabajtu, 1. siječnja 2025. na 1,30 EUR po gigabajtu, 1. siječnja 2026. na 1,10 EUR po gigabajtu te do 1. siječnja 2027. na 1,00 EUR po gigabajtu, nakon čega, ne dovodeći u pitanje članak 21., ostaje 1,00 EUR po gigabajtu prenesenih podataka do 30. lipnja 2032.
2. Prosječna veleprodajna naknada iz stavka 1. primjenjuje se između bilo koja dva operatora i izračunava se za dvanaestomjesečno razdoblje ili bilo koje kraće razdoblje preostalo do kraja razdoblja primjene maksimalne prosječne veleprodajne naknade kako je predviđeno u stavku 1. ili prije 30. lipnja 2032.
3. Prosječna veleprodajna naknada iz stavka 1. izračunava se tako da se ukupan prihod na veleprodajnoj razini koji zaprimi operator posjećene mreže ili operator domaće mreže za pružanje reguliranih podatkovnih usluga u roamingu u relevantnom razdoblju podijeli s ukupnim brojem megabajta podataka stvarno potrošenih pri pružanju navedenih usluga u tom razdoblju, koji je zbrojen po kilobajtu u ime relevantnog pružatelja usluga roaminga ili operatora domaće mreže u tom razdoblju.

Članak 12.

Veleprodajne naknade za komunikaciju prema hitnim službama

Ne dovodeći u pitanje članke 9., 10. i 11., operator posjećene mreže ne naplaćuje pružatelju usluga roaminga nikakve naknade povezane s bilo kojom vrstom komunikacije prema hitnim službama koju je pokrenuo korisnik roaminga ili s prijenosom informacija o lokaciji pozivatelja.

Članak 13.

Transparentnost maloprodajnih uvjeta za pozive i SMS poruke u roamingu

1. Kako bi korisnike roaminga upozorio na činjenicu da će im se naplaćivati naknade za odlazne i dolazne pozive ili slanje SMS poruka u roamingu, svaki pružatelj usluga roaminga korisnicima automatskom porukom pri ulasku u državu članicu koja nije država njihova domaćeg pružatelja usluga bez nepotrebne odgode i besplatno daje osnovne, korisnikovim potrebama prilagođene informacije o cijenama usluga roaminga, uključujući PDV, koje se primjenjuju na odlazne i dolazne pozive te na slanje SMS poruka tog korisnika u posjećenoj državi članici, osim ako su korisnici obavijestili pružatelja usluga roaminga da ne trebaju tu uslugu.

Te osnovne, korisnikovim potrebama prilagođene informacije o cijenama izražavaju se u valuti u kojoj domaći pružatelj usluga korisnika izdaje račun te moraju uključivati informacije o:

- (a) svakoj politici pravedne uporabe koja se na korisnika roaminga primjenjuje unutar Unije te o dodatnim naknadama koje se primjenjuju ako se premaše bilo koja ograničenja u okviru te politike pravedne uporabe; i
- (b) svakoj dodatnoj naknadi koja se primjenjuje u skladu s člankom 6.

Kada korisnici roaminga uđu u državu članicu koja nije država njihova domaćeg pružatelja usluga, pružatelji usluga roaminga tim korisnicima roaminga automatskom porukom, bez nepotrebne odgode i besplatno pružaju informacije o potencijalnom riziku od viših naknada zbog korištenja usluga s posebnom tarifom, osim ako je korisnik roaminga obavijestio svojeg pružatelja usluga roaminga da ne treba tu uslugu. Takve informacije moraju uključivati poveznicu za besplatan pristup posebnoj internetskoj stranici s ažuriranim informacijama o vrstama usluga koje mogu podlijegati višim troškovima i, ako su dostupne, informacijama o numeracijskim rasponima za usluge s posebnom tarifom ili drugim relevantnim dodatnim informacijama sadržanima u bazi podataka uspostavljenoj na temelju članka 16. prvog stavka točke (a), u skladu s člankom 16. trećim stavkom. Ta internetska stranica mora sadržavati informacije o eventualnim naknadama koje se u roamingu primjenjuju na brojeve na koje su pozivi besplatni.

Osnovne, korisnikovim potrebama prilagođene informacije o cijenama iz prvog podstavka ovog stavka uključuju i besplatan broj iz stavka 2. za dobivanje detaljnijih informacija.

Kod svake poruke korisnici imaju mogućnost besplatno i jednostavno obavijestiti pružatelja usluga roaminga da im nije potrebna ta automatska poruka. Korisnici koji su pružatelja usluga roaminga obavijestili da ne trebaju automatsku poruku imaju pravo od njege u bilo kojem trenutku i besplatno zatražiti ponovno pružanje te usluge.

Pružatelji usluga roaminga automatski i besplatno korisnicima s invaliditetom na njihov zahtjev pružaju osnovne, njihovim potrebama prilagođene informacije o cijenama iz prvog podstavka putem govornog poziva.

Uz iznimku upućivanja na bilo koju politiku pravedne uporabe i dodatnu naknadu koja se primjenjuje u skladu s člankom 6., prvi, drugi, peti i šesti podstavak ovog stavka primjenjuju se kako na govorne i SMS usluge u roamingu kojima se korisnici roaminga koriste kada se povezuju na nacionalne ili međunarodne nezemaljske javne pokretne komunikacijske mreže i koje pruža pružatelj usluga roaminga tako i na govorne i SMS usluge u roamingu kojima se koriste korisnici roaminga koji putuju izvan Unije i koje pruža pružatelj usluga roaminga.

2. Uz informacije predviđene u stavku 1., korisnici imaju pravo, bez obzira na to gdje se nalaze u Uniji, govornim pozivom ili SMS porukom u pokretnoj mreži besplatno zatražiti i dobiti detaljnije, njihovim potrebama prilagođene informacije o cijenama usluga roaminga koje se primjenjuju u posjećenju mreži na govorne pozive i SMS poruke te informacije o mjerama za transparentnost koje se primjenjuju na temelju ove Uredbe. Takav se zahtjev upućuje na besplatan broj koji je pružatelj usluga roaminga odredio u tu svrhu. Obveze predviđene u stavku 1. ne primjenjuju se na uređaje koji ne podržavaju funkcionalnost SMS-a.

3. Pružatelj usluga roaminga šalje obavijest korisniku usluga roaminga kada je u potpunosti potrošena primjenjiva količina pravedne uporabe usluga reguliranih govornih poziva ili SMS-ova u roamingu ili se dosegne bilo koji prag uporabe primijenjen u skladu s člankom 6. U toj obavijesti navodi se dodatna naknada koja će se primijeniti na svaku reguliranu uslugu govornih poziva ili SMS-ova u roamingu koju korisnik roaminga dodatno potroši. Svaki korisnik ima pravo od pružatelja usluga roaminga zatražiti prestanak slanja takvih obavijesti i ima pravo od pružatelja usluga roaminga u bilo kojem trenutku i besplatno zatražiti ponovno pružanje te usluge.

4. Pružatelji usluga roaminga svim korisnicima prilikom zasnivanja pretplatničkog odnosa daju potpune informacije o primjenjivim naknadama za roaming. Svojim korisnicima roaminga također bez nepotrebne odgode daju ažurirane informacije o primjenjivim naknadama za roaming prilikom svake promjene navedenih naknada.

Pružatelji usluga roaminga zatim u razumnim vremenskim razmacima šalju podsjetnik svim korisnicima koji su se odlučili za drugu tarifu.

5. Pružatelji usluga roaminga svojim korisnicima stavljaju na raspolaganje informacije o tome kako učinkovito izbjeći nenamjerni roaming u graničnim regijama. Pružatelji usluga roaminga poduzimaju sve razumne mjere kako bi svoje korisnike zaštitili od plaćanja naknada za roaming u slučaju nenamjernog pristupa uslugama roaminga dok se nalaze u svojoj matičnoj državi članici.

6. Pružatelji usluga roaminga poduzimaju sve razumne mjere kako bi svoje korisnike zaštitili od plaćanja dodatnih naknada za govorne pozive i SMS poruke u slučaju nenamjernog povezivanja na nezemaljske javne pokretne mreže, primjerice omogućavanjem korisnicima roaminga da se odluče za opciju nepovezivanja na nezemaljske mreže. U slučaju da je ponuđen takav mehanizam izuzimanja, korisnik roaminga ima se pravo u bilo kojem trenutku, jednostavno i besplatno, odlučiti za nekorisćenje nezemaljskih mreža, kao i zatražiti ponovnu uspostavu veze s takvim mrežama.

Članak 14.

Mehanizmi za transparentnost i zaštitu za maloprodajne podatkovne usluge u roamingu

1. Pružatelji usluga roaminga osiguravaju da se korisnike roaminga, prije i nakon sklapanja maloprodajnog ugovora, odgovarajuće obavješćuje o naknadama koje se primjenjuju na korištenje reguliranih podatkovnih usluga u roamingu, na načine kojima se korisnicima olakšava razumijevanje financijskih posljedica takvog korištenja i omogućuje praćenje njihovih troškova reguliranih podatkovnih usluga u roamingu u skladu sa stavcima 2. i 4.

Prema potrebi, pružatelji usluga roaminga obavješćuju svoje korisnike, prije sklapanja maloprodajnog ugovora i redovito nakon toga, o riziku automatskog i nekontroliranog uključivanja podatkovnih usluga i preuzimanja podataka u roamingu. Nadalje, pružatelji usluga roaminga obavješćuju svoje korisnike, besplatno te na jasan i lako razumljiv način, o tome kako isključiti navedeno automatsko uključivanje podatkovnih usluga u roamingu kako bi se izbjegla nekontrolirana potrošnja podatkovnih usluga u roamingu.

2. Pružatelj usluga roaminga automatskom porukom obavješćuje korisnika roaminga da se korisnik koristi reguliranim podatkovnim uslugama u roamingu i daje mu osnovne, korisnikovim potrebama prilagođene tarifne informacije o naknadama, u valuti u kojoj domaći pružatelj usluga korisnika izdaje račun, koje se primjenjuju na pružanje reguliranih podatkovnih usluga u roamingu tom korisniku roaminga u dotičnoj državi članici, osim ako je korisnik obavijestio pružatelja usluga roaminga da mu navedene informacije nisu potrebne.

Te osnovne, korisnikovim potrebama prilagođene tarifne informacije moraju uključivati informacije o:

- (a) svakoj politici pravedne uporabe koja se na korisnika roaminga primjenjuje unutar Unije te o dodatnim naknadama koje se primjenjuju ako se premaše bilo koja ograničenja u okviru te politike pravedne uporabe; i
- (b) svakoj dodatnoj naknadi koja se primjenjuje u skladu s člankom 6.

Te informacije dostavljaju se izravno na pokretni uređaj korisnika roaminga, na primjer SMS porukom, elektroničkom poštom, tekstualnom porukom ili skočnim prozorom na pokretnom uređaju, svaki put kada korisnik roaminga uđe u državu članicu koja nije država njegova domaćeg pružatelja usluga i prvi put upotrijebi podatkovnu uslugu u roamingu u toj državi članici. U trenutku kada korisnik roaminga pokrene reguliranu podatkovnu uslugu u roamingu te informacije besplatno se šalju odgovarajućim sredstvima prilagođenima njihovu lakšem primanju i razumijevanju.

Korisnik koji je obavijestio svojeg pružatelja usluga roaminga da mu nisu potrebne automatske informacije o tarifama ima pravo od pružatelja usluga roaminga u bilo kojem trenutku i besplatno zatražiti ponovno pružanje te usluge.

3. Pružatelj usluga roaminga šalje obavijest kada je u potpunosti potrošena primjenjiva količina regulirane podatkovne usluge u roamingu prema politici pravedne uporabe ili kada se dosegne bilo koji prag uporabe primijenjen u skladu s člankom 6. U toj obavijesti navodi se dodatna naknada koja će se primijeniti na svaku reguliranu podatkovnu uslugu u roamingu koju korisnik roaminga dodatno potroši. Svaki korisnik ima pravo od pružatelja usluga roaminga zatražiti prestanak slanja takvih obavijesti i ima pravo od pružatelja usluga roaminga u bilo kojem trenutku i besplatno zatražiti ponovno pružanje te usluge.

4. Svaki pružatelj usluga roaminga svim svojim korisnicima roaminga daje besplatan pristup mogućnosti pravodobnog primanja informacija o akumuliranoj potrošnji izraženoj u količini ili valuti u kojoj se korisniku roaminga obračunavaju i naplaćuju regulirane podatkovne usluge u roamingu kojom se osigurava da, bez izričite suglasnosti korisnika, akumulirani troškovi reguliranih podatkovnih usluga u roamingu u određenom razdoblju uporabe, isključujući MMS poruke koje se obračunava i naplaćuje na jediničnoj osnovi, ne premaše utvrđeno financijsko ograničenje. Korisnici mogu obavijestiti pružatelja usluga roaminga da im ne treba pristup takvoj mogućnosti.

U tu svrhu pružatelj usluga roaminga stavlja na raspolaganje jedno ili više maksimalnih financijskih ograničenja za određena razdoblja uporabe, pod uvjetom da je korisnik unaprijed obaviješten o odgovarajućim količinama podataka. Jedno od tih ograničenja (zadano financijsko ograničenje) mora biti blizu, ali ne veće od 50 EUR nepodmirenih naknada u mjesečnom obračunskom razdoblju, bez PDV-a.

Kao drugu mogućnost, pružatelj usluga roaminga može odrediti ograničenja izražena u količini podataka, pod uvjetom da je korisnik unaprijed obaviješten o odgovarajućim novčanim iznosima. Jedno od tih ograničenja (zadano količinsko ograničenje) odgovara novčanom iznosu ne većem od 50 EUR nepodmirenih naknada u mjesečnom obračunskom razdoblju, bez PDV-a.

Povrh toga, pružatelj usluga roaminga može svojim korisnicima roaminga ponuditi druga ograničenja s drukčijim, odnosno višim ili nižim maksimalnim mjesečnim financijskim ograničenjima.

Zadana ograničenja iz drugog i trećeg podstavka primjenjuju se na sve korisnike koji se nisu odlučili za neko drugo ograničenje.

Svaki pružatelj usluga roaminga također osigurava slanje odgovarajuće obavijesti izravno na pokretni uređaj korisnika roaminga, na primjer SMS porukom, elektroničkom poštom, tekstualnom porukom ili skočnim prozorom na računalu, kada podatkovne usluge u roamingu dosegnu 80 % dogovorenog financijskog ili količinskog ograničenja. Svaki korisnik ima pravo od pružatelja usluga roaminga zatražiti prestanak slanja takvih obavijesti i ima pravo od pružatelja usluga roaminga u bilo kojem trenutku i besplatno zatražiti ponovno pružanje te usluge.

Ako bi financijsko ili količinsko ograničenje u protivnom bilo premašeno, korisniku roaminga šalje se obavijest na pokretni uređaj. Ako korisnik roaminga koji podliježe zadanom financijskom ograničenju ili zadanom količinskom ograničenju iz petog podstavka potroši više od 100 EUR u mjesečnom obračunskom razdoblju, bez PDV-a, na pokretni uređaj tog korisnika roaminga šalje se dodatna obavijest. U tim se obavijestima navodi postupak koji korisnik treba slijediti ako želi da mu se nastave pružati navedene usluge kao i troškovi povezani sa svakom sljedećom potrošenom jedinicom. Ako korisnik roaminga ne odgovori na primljenu obavijest, pružatelj usluga roaminga odmah prestaje s pružanjem i naplatom reguliranih podatkovnih usluga u roamingu korisniku, osim ako te do trenutka kada korisnik roaminga zatraži nastavak pružanja ili ponovno pružanje tih usluga.

Kada korisnik roaminga zatraži ukidanje ili vraćanje financijskog ili količinskog ograničenja, promjena se obavlja u roku od jednog radnog dana od primitka zahtjeva, besplatna je i ne podrazumijeva uvjete ili ograničenja koja se odnose na druge elemente pretplate.

5. Stavci 2. i 4. ne primjenjuju se na uređaje za komunikaciju između strojeva koji upotrebljavaju podatkovnu komunikaciju u pokretnoj mreži.

6. Pružatelji usluga roaminga poduzimaju sve razumne mjere kako bi svoje korisnike zaštitili od plaćanja naknada za roaming u slučaju nenamjernog pristupa uslugama roaminga dok se nalaze u svojoj matičnoj državi članici. To uključuje informiranje korisnika o tome kako učinkovito izbjeći nenamjerni roaming u graničnim regijama.

7. Pružatelji usluga roaminga poduzimaju sve razumne mjere kako bi svoje korisnike zaštitili od plaćanja dodatnih naknada za podatkovne usluge u slučaju nenamjernog povezivanja na nezemaljske javne pokretne mreže, primjerice omogućavanjem korisnicima roaminga da se odluče za opciju nepovezivanja na nezemaljske mreže. U slučaju da je ponuđen takav mehanizam izuzimanja, korisnik se ima pravo u bilo kojem trenutku, jednostavno i besplatno, odlučiti za nekorisćenje nezemaljskih mreža, kao i zatražiti ponovnu uspostavu veze s takvim mrežama.

8. Uz iznimku stavka 2. drugog podstavka, stavka 3. i stavka 6., te podložno drugom i trećem podstavku ovog stavka, ovaj članak primjenjuje se kako na podatkovne usluge u roamingu kojima se koriste korisnici roaminga kada se povezuju na nacionalne ili međunarodne nezemaljske javne pokretne mreže i koje pruža pružatelj usluga roaminga tako i na podatkovne usluge u roamingu kojima se koriste korisnici roaminga koji putuju izvan Unije i koje pruža pružatelj usluga roaminga.

U pogledu mogućnosti iz stavka 4. prvog podstavka, zahtjevi predviđeni u stavku 4. ne primjenjuju se ako operator posjećene mreže u posjećenoj zemlji izvan Unije ne dopušta pružatelju usluga roaminga da prati prometa svojih korisnika u realnom vremenu.

U tom se slučaju korisnika prilikom ulaska u takvu zemlju SMS porukom obavješćuje, bez nepotrebne odgode i besplatno, o tome da informacije o akumuliranoj potrošnji i jamstvo da određeno financijsko ograničenje neće biti premašeno nisu dostupni.

Članak 15.

Transparentnost u pogledu načina pristupa hitnim službama

Pružatelji usluga roaminga osiguravaju da se njihove korisnike roaminga odgovarajuće obavješćuje o načinima pristupa hitnim službama u posjećenoj državi članici.

Pružatelj usluga roaminga automatskom porukom obavješćuje korisnika roaminga da korisnik roaminga može besplatno pristupiti hitnim službama pozivom na jedinstveni europski broj za hitne službe „112”. U toj se poruci korisniku roaminga također šalje poveznica za besplatan pristup posebnoj internetskoj stranici, pristupačnoj za osobe s invaliditetom, na kojoj se pružaju informacije o alternativnim načinima pristupa hitnim službama putem komunikacije prema hitnim službama koji su propisani u posjećenoj državi članici. Te informacije dostavljaju se na pokretni uređaj korisnika roaminga SMS porukom ili, prema potrebi, odgovarajućim sredstvima prilagođenima njihovu lakšem primanju i razumijevanju, svaki put kada korisnik roaminga uđe u državu članicu koja nije država njegova domaćeg pružatelja usluga. Te se informacije pružaju besplatno.

U državama članicama u kojima se koriste mobilne aplikacije za upozoravanje javnosti, ako je posjećena država članica prijavila poveznicu na tu aplikaciju u bazu podataka uspostavljenu na temelju članka 16. prvog stavka točke (b), pružatelji usluga roaminga u poruku iz drugog stavka ovog članka moraju uključiti informaciju o tome da se preko mobilne aplikacije za upozoravanje javnosti mogu primiti javna upozorenja. Poveznica na mobilnu aplikaciju za upozoravanje javnosti i upute za njezino preuzimanje navode se na posebnoj internetskoj stranici iz drugog stavka ovog članka.

Članak 16.

Baza podataka s numeracijskim rasponima za usluge s posebnom tarifom i načinima pristupa hitnim službama

BEREC do 31. prosinca 2022. uspostavlja te nakon toga održava:

- (a) jedinstvenu bazu podataka na razini Unije s numeracijskim rasponima za usluge s posebnom tarifom u svakoj državi članici, koja se mora učiniti dostupnom operatorima, nacionalnim regulatornim tijelima i, kada je to primjenjivo, drugim nadležnim tijelima; i
- (b) jedinstvenu bazu podataka na razini Unije s načinima pristupa hitnim službama koji su propisani u svakoj državi članici i za koje je tehnički izvedivo da ih korisnici roaminga koriste, koja se mora učiniti dostupnom operatorima i nacionalnim regulatornim tijelima te, prema potrebi, drugim nadležnim tijelima.

Za potrebe uspostave i održavanja baza podataka iz prvog stavka nacionalna regulatorna tijela ili druga nadležna tijela BEREC-u bez nepotrebne odgode elektroničkim putem dostavljaju potrebne informacije i relevantna ažuriranja.

Ne dovodeći u pitanje članak 13., bazama podataka iz prvog stavka omogućuje se nacionalnim regulatornim tijelima i drugim nadležnim tijelima da na neobaveznoj osnovi dostavljaju dodatne informacije.

Članak 17.

Nadzor i izvršavanje

1. Nacionalna regulatorna tijela i, ako je to primjenjivo, druga nadležna tijela prate i nadziru usklađenost s ovom Uredbom na svojem državnom području.

Nacionalna regulatorna tijela strogo prate i nadziru pružatelje usluga roaminga koji se koriste člancima 5. i 6.

Kada je to primjenjivo, druga nadležna tijela prate i nadziru ispunjavaju li operatori obveze utvrđene u ovoj Uredbi koje su relevantne za izvršavanje ovlasti koje su im dodijeljene nacionalnim pravom kojim se prenosi Direktiva (EU) 2018/1972.

2. Nacionalna regulatorna tijela i, kada je to primjenjivo, druga nadležna tijela i BEREC objavljuju ažurirane informacije o primjeni ove Uredbe, posebno članaka 4., 5. i 6. te članka od 8. do 11., na način kojim se zainteresiranim stranama omogućuje jednostavan pristup tim informacijama.

3. Nacionalna regulatorna tijela i, kada je to primjenjivo, druga nadležna tijela, u skladu s njihovim nadležnostima, u okviru priprema za preispitivanje kako je predviđeno u članku 21., prate kretanje veleprodajnih i maloprodajnih naknada za pružanje govornih i podatkovnih komunikacijskih usluga, uključujući SMS i MMS, korisnicima roaminga, među ostalim i u najudaljenijim regijama iz članka 349. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Nacionalna regulatorna tijela i, kada je to primjenjivo, druga nadležna tijela, također paze na posebne slučajeve nenamjernog roaminga u graničnim regijama susjednih država članica i prate koriste li se tehnike za usmjeravanje prometa na štetu korisnika.

Nacionalna regulatorna tijela i, kada je to primjenjivo, druga nadležna tijela, prate i prikupljaju informacije o nenamjernom roamingu i poduzimaju odgovarajuće mjere.

4. Nacionalna regulatorna tijela i, kada je to primjenjivo, druga nadležna tijela, ovlaštena su od poduzetnika koji podliježu obvezama na temelju ove Uredbe zahtijevati dostavu svih informacija relevantnih za provedbu i izvršavanje ove Uredbe. Navedeni poduzetnici pružaju takve informacije na zahtjev odmah i u skladu s rokovima i razinom detaljnosti koje zahtijevaju nacionalna regulatorna tijela i, kada je to primjenjivo, druga nadležna tijela.

5. Ako nacionalno regulatorno tijelo ili druga nadležna tijela smatraju da su informacije povjerljive u skladu s pravilima Unije i nacionalnim pravilima o povjerljivosti poslovnih podataka, Komisija, BEREC i sva druga relevantna nacionalna regulatorna tijela ili druga relevantna nadležna tijela moraju osigurati takvu povjerljivost. Povjerljivost poslovnih podataka ne smije sprečavati pravodobnu razmjenu informacija između nacionalnih regulatornih tijela ili drugih nadležnih tijela, Komisije, BEREC-a i svih drugih relevantnih nacionalnih regulatornih tijela ili drugih relevantnih nadležnih tijela u svrhu preispitivanja, praćenja i nadziranja primjene ove Uredbe.

6. Nacionalna regulatorna tijela ovlaštena su za interveniranje na vlastitu inicijativu kako bi osigurala usklađenost s ovom Uredbom. Nacionalna regulatorna tijela ili druga nadležna tijela u situacijama navedenima u članku 61. stavku 2. točkama (b) i (c) Direktive (EU) 2018/1972, prema potrebi, koriste ovlasti iz članka 61. te direktive za osiguravanje odgovarajućeg pristupa i međupovezivanja kako bi se zajamčile povezivost s kraja na kraj mreže i interoperabilnost usluga roaminga, na primjer, ako korisnici ne mogu razmjenjivati regulirane SMS poruke u roamingu s korisnicima zemaljske javne pokretne komunikacijske mreže u drugoj državi članici jer ne postoji sporazum o veleprodajnom roamingu kojim se omogućuje isporuka takvih poruka.

7. Ako nacionalno regulatorno tijelo, ili druga nadležna tijela, kada je to primjenjivo za izvršavanje ovlasti koje su im dodijeljene nacionalnim pravom kojim se prenosi Direktiva (EU) 2018/1972, utvrde da je došlo do kršenja obveza utvrđenih u ovoj Uredbi, ovlaštena su zahtijevati hitni prestanak takvog kršenja.

Članak 18.

Rješavanje sporova

1. U slučaju spora u vezi s obvezama utvrđenima u ovoj Uredbi između poduzetnika koji obavljaju djelatnost elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga u državi članici primjenjuju se postupci za rješavanje sporova utvrđeni u člancima 26. i 27. Direktive (EU) 2018/1972.

Sporovi između operatora posjećene mreže i drugih operatora o cijenama ulaznih elemenata potrebnih za pružanje reguliranih veleprodajnih usluga roaminga mogu se uputiti nadležnom nacionalnom regulatornom tijelu ili nadležnim nacionalnim regulatornim tijelima u skladu s člancima 26. i 27. Direktive (EU) 2018/1972. Nadležno nacionalno regulatorno tijelo ili nadležna regulatorna nacionalna tijela obavješćuje(-u) BEREC o svim prekograničnim sporovima radi postizanja dosljednog rješenja spora. Ako je provedeno savjetovanje s BEREC-om, nadležno nacionalno regulatorno tijelo ili nadležna regulatorna nacionalna tijela čeka(ju) mišljenje BEREC-a prije poduzimanja mjera za rješavanje spora.

2. U slučaju neriješenog spora koji uključuje potrošača ili krajnjeg korisnika i odnosi se na pitanje iz područja primjene ove Uredbe, države članice osiguravaju dostupnost postupaka za izvansudsko rješavanje sporova utvrđenih u članku 25. Direktive (EU) 2018/1972.

Članak 19.

Sankcije

Države članice utvrđuju pravila o sankcijama koje se primjenjuju na kršenja ove Uredbe i poduzimaju sve potrebne mjere radi osiguranja njihove provedbe. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. Države članice bez odgode obavješćuju Komisiju o tim pravilima i tim mjerama te je obavješćuju o svim naknadnim izmjenama koje na njih utječu.

Članak 20.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže Odbor za komunikacije osnovan člankom 118. stavkom 1. Direktive (EU) 2018/1972. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Članak 21.

Preispitivanje

1. Komisija, nakon savjetovanja s BEREC-om, podnosi dva izvješća Europskom parlamentu i Vijeću, nakon kojih, prema potrebi, slijedi zakonodavni prijedlog za izmjenu ove Uredbe.

Prvo takvo izvješće podnosi se do 30. lipnja 2025., a drugo do 30. lipnja 2029.

Ta izvješća uključuju, među ostalim, ocjenu:

- (a) učinka uvođenja i primjene pokretnih komunikacijskih mreža i tehnologija sljedeće generacije na tržište roaminga;
- (b) učinkovitosti obveza u pogledu kvalitete usluge u odnosu na korisnike roaminga, dostupnosti i kvalitete usluga, uključujući usluge koje su alternativa reguliranim maloprodajnim govornim, SMS i podatkovnim uslugama u roamingu, posebno s obzirom na tehnološki razvoj i pristup različitim mrežnim tehnologijama i generacijama mreže;
- (c) stupnja tržišnog natjecanja na maloprodajnim i veleprodajnim tržištima roaminga, posebno stvarnih veleprodajnih cijena koje plaćaju operatori i konkurentskog položaja malih, neovisnih ili novih operatora i MVNO-ova, uključujući učinke komercijalnih sporazuma o veleprodajnom roamingu, prometa kojim se trgovalo na platformama za trgovanje i sličnim instrumentima te stupanj međupovezivanja operatora na tržišno natjecanje;
- (d) razvoja roaminga za komunikaciju između strojeva, uključujući roaming na uređajima za internet stvari;

- (e) mjere u kojoj je provedba mjera predviđenih u članku 3., osobito na temelju informacija dobivenih od nacionalnih regulatornih tijela, postupka za prethodno odobrenje utvrđenog u članku 3. stavku 6., imala za posljedicu razvoj tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu reguliranih usluga roaminga;
- (f) razvoja dostupnih maloprodajnih tarifnih modela;
- (g) promjena u strukturi potrošnje podatkovnog prometa i za domaće usluge i za usluge roaminga, uključujući promjene u obrascima putovanja europskih krajnjih korisnika koje su uzrokovane okolnostima kao što su pandemije, na primjer COVID-19, ili prirodne katastrofe;
- (h) sposobnosti operatora domaće mreže da održe svoj domaći model naplate i mjere u kojoj su izvanredne maloprodajne dodatne naknade za roaming odobrene na temelju članka 6.;
- (i) sposobnosti operatora posjećene mreže da ostvare povrat stvarno nastalih troškova pružanja reguliranih veleprodajnih usluga roaminga, uzimajući u obzir najnovije informacije o uvođenju mreže, kao i razvoj situacije u pogledu tehničkih sposobnosti, modela određivanja cijena i mrežnih ograničenja, primjerice mogućnost uključivanja izračuna troškovnog modela koji se temelji na kapacitetu, a ne na potrošnji;
- (j) učinka politike pravedne uporabe koju operatori primjenjuju u skladu s provedbenim aktima donesenima na temelju članka 7., među ostalim, i na potrošnju krajnjih korisnika, uključujući utvrđivanje eventualnih nedosljednosti u primjeni i provedbi takvih politika pravedne uporabe; kao i učinkovitost i proporcionalnost opće primjene takvih politika;
- (k) mjere u kojoj se korisnici roaminga i operatori suočavaju s problemima u vezi s uslugama s posebnom tarifom i provedbom baze podataka numeracijskih raspona za usluge s posebnom tarifom uspostavljene na temelju članka 16. prvog stavka točke (a);
- (l) primjene mjera iz ove Uredbe i pritužbi povezanih s uporabom komunikacije prema hitnim službama u roamingu;
- (m) pritužbi povezanih s nenamjernim roamingom.

2. Kako bi procijenio razvoj tržišnog natjecanja na tržištima roaminga na razini Unije, BEREC redovito prikuplja podatke od nacionalnih regulatornih tijela o promjenama maloprodajnih i veleprodajnih naknada za regulirane govorne, SMS i podatkovne usluge u roamingu, među ostalim i o veleprodajnim naknadama koje se primjenjuju na uravnoteženi i neuravnoteženi roaming promet, o učinku uvođenja i primjene pokretnih komunikacijskih mreža i tehnologija sljedeće generacije na tržište roaminga, o korištenju platformi za trgovanje i sličnih instrumenata, o razvoju roaminga za komunikaciju između strojeva i uređaja za internet stvari te o mjeri u kojoj je sporazumima o veleprodajnom roamingu obuhvaćena kvaliteta usluge i omogućen pristup različitim mrežnim tehnologijama i generacijama mreže. Kada je to primjenjivo, nacionalna regulatorna tijela mogu dostaviti takve podatke u koordinaciji s drugim nadležnim tijelima.

BEREC od nacionalnih regulatornih tijela redovito prikuplja i podatke o primjeni politika pravedne uporabe od strane operatora, o promjenama domaćih tarifa, primjeni mehanizama za održivost te pritužbama o roamingu i poštovanju obveza u pogledu kvalitete usluge. Prema potrebi, nacionalna regulatorna tijela koordiniraju se s drugim nadležnim tijelima i od njih prikupljaju takve podatke. BEREC redovito prikuplja i pruža dodatne informacije o transparentnosti, o primjeni mjera na komunikaciju prema hitnim službama, o uslugama s posebnom tarifom i o roamingu na nezemaljskim javnim pokretnim komunikacijskim mrežama.

BEREC također prikuplja podatke o sporazumima o veleprodajnom roamingu na koje se ne primjenjuju maksimalne veleprodajne naknade za roaming predviđene u člancima 9., 10. ili 11. i o provedbi ugovornih mjera na veleprodajnoj razini radi sprečavanja stalnog roaminga ili zlorabe ili prekomjerne uporabe veleprodajnog pristupa roamingu za potrebe koje nisu pružanje reguliranih usluga roaminga korisnicima pružateljâ usluga roaminga tijekom povremenih putovanja tih korisnika unutar Unije.

Podaci koje BEREC prikupi u skladu s ovim stavkom dostavljaju se Komisiji najmanje jedanput godišnje. Komisija te podatke objavljuje.

Komisija do 30. lipnja 2027. podnosi privremeno izvješće Europskom parlamentu i Vijeću na temelju podataka koje je BEREC prikupio u skladu s ovim stavkom, nakon kojeg, prema potrebi, slijedi zakonodavni prijedlog za izmjenu ove Uredbe.

Na temelju podataka prikupljenih u skladu s ovim stavkom BEREC redovito izvješćuje o promjenama cijena i strukture potrošnje u državama članicama i za domaće usluge i za usluge roaminga, o kretanju stvarnih veleprodajnih cijena za roaming za neuravnoteženi promet između pružatelja usluga roaminga te o odnosu između maloprodajnih cijena, veleprodajnih naknada i veleprodajnih troškova za usluge roaminga. BEREC ocjenjuje u kojoj su mjeri ti elementi međusobno povezani.

Članak 22.

Obveze obavješćivanja

Države članice obavješćuju Komisiju o identitetu nacionalnih regulatornih tijela te, kada je to relevantno, drugih nadležnih tijela odgovornih za provedbu zadaća iz ove Uredbe.

Članak 23.

Stavljanje izvan snage

Uredba (EZ) br. 531/2012 stavlja se izvan snage.

Upućivanja na uredbu stavljenju izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Uredbu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga II.

Članak 24.

Stupanje na snagu i prestanak važenja

Ova Uredba stupa na snagu 1. srpnja 2022.

Međutim, obveze pružatelja usluga roaminga da pružaju informacije o numeracijskim rasponima za usluge s posebnom tarifom iz članka 13. stavka 1. trećeg podstavka i informacije o alternativnim načinima pristupa hitnim službama iz članka 15. drugog stavka kada je riječ o informacijama u bazama podataka iz članka 16. primjenjuju se od 1. lipnja 2023.

Ova Uredba prestaje važiti 30. lipnja 2032.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Strasbourgu 6. travnja 2022.

Za Europski parlament
Predsjednica
R. METSOLA

Za Vijeće
Predsjednik
C. BEAUNE

PRILOG I.

Uredba stavljena izvan snage i popis njezinih naknadnih izmjena

Uredba (EU) br. 531/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 172, 30.6.2012., str. 10.).	
Uredba (EU) 2015/2120 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 310, 26.11.2015., str. 1.)	Samo članak 7.
Uredba (EU) 2017/920 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 147, 9.6.2017., str. 1.)	

PRILOG II.

Korelacijska tablica

Uredba (EU) br. 531/2012	Ova Uredba
Članak 1. stavak 1.	Članak 1. stavak 1.
Članak 1. stavak 2.	-
Članak 1. stavak 3.	Članak 1. stavak 2.
Članak 1. stavak 4.	-
Članak 1. stavak 5.	Članak 1. stavak 3.
Članak 1. stavak 6.	Članak 1. stavak 4.
Članak 1. stavak 7.	-
Članak 2. stavak 1.	Članak 2. stavak 1.
Članak 2. stavak 2. točke (a) i (b)	Članak 2. stavak 2. točke (a) i (b)
Članak 2. stavak 2. točka (c)	-
Članak 2. stavak 2. točka (d)	Članak 2. stavak 2. točka (c)
Članak 2. stavak 2. točka (e)	Članak 2. stavak 2. točka (d)
Članak 2. stavak 2. točka (f)	Članak 2. stavak 2. točka (e)
Članak 2. stavak 2. točka (g)	Članak 2. stavak 2. točka (f)
Članak 2. stavak 2. točka (h)	Članak 2. stavak 2. točka (g)
Članak 2. stavak 2. točka (j)	Članak 2. stavak 2. točka (h)
Članak 2. stavak 2. točka (k)	Članak 2. stavak 2. točka (i)
Članak 2. stavak 2. točka (m)	Članak 2. stavak 2. točka (j)
Članak 2. stavak 2. točka (o)	Članak 2. stavak 2. točka (k)
Članak 2. stavak 2. točka (p)	Članak 2. stavak 2. točka (l)
Članak 2. stavak 2. točka (q)	Članak 2. stavak 2. točka (m)
Članak 2. stavak 2. točka (r)	Članak 2. stavak 2. točka (n)
Članak 2. stavak 2. točka (s)	-
Članak 3. stavci od 1. do 8.	Članak 3. stavci od 1. do 8.
Članak 3. stavak 9.	-
Članak 4.	-
Članak 5.	-
Članak 6.	Članak 20.
Članak 6.a	Članak 4. stavak 1.
-	Članak 4. stavak 2.
-	Članak 4. stavak 3.
Članak 6.b	Članak 5.
Članak 6.c	Članak 6.
Članak 6.d stavci 1., 2. i 3.	Članak 7. stavci 1., 2. i 3.
Članak 6.d stavak 4.	Članak 7. stavak 1. treći podstavak

Članak 6.d stavak 5.	Članak 7. stavak 4.
-	Članak 7. stavak 5.
Članak 6.e stavak 1. prvi podstavak uvodna formulacija	Članak 8. stavak 1. prvi podstavak uvodna formulacija
Članak 6.e stavak 1. točka (a)	Članak 8. stavak 1. točka (a)
Članak 6.e stavak 1. točka (b)	-
Članak 6.e stavak 1. točka (c)	Članak 8. stavak 1. točka (b)
Članak 6.e stavak 1. drugi podstavak	Članak 8. stavak 1. drugi i treći podstavak
Članak 6.e stavak 1. treći podstavak	Članak 8. stavak 1. četvrti podstavak
Članak 6.e stavak 1. četvrti podstavak	Članak 8. stavak 1 drugi podstavak
Članak 6.e stavak 2.	-
Članak 6.e stavak 3.	Članak 8. stavak 2.
Članak 6.e stavak 4. prvi podstavak uvodna formulacija	Članak 8. stavak 3. uvodna formulacija
Članak 6.e stavak 4. prvi podstavak točke (a) i (b)	Članak 8. stavak 3. točke (a) i (b)
-	Članak 8. stavak 3. točka (c)
-	Članak 8. stavak 4.
Članak 6.e stavak 4. drugi podstavak	Članak 8. stavak 5.
-	Članak 8. stavak 6.
Članak 6.f	-
Članak 7.	Članak 9.
Članak 9.	Članak 10.
Članak 11.	-
Članak 12.	Članak 11.
-	Članak 12.
Članak 14. stavak 1. prvi i drugi podstavak	Članak 13. stavak 1. prvi i drugi podstavak
-	Članak 13. stavak 1. treći podstavak
Članak 14. stavak 1. treći i četvrti podstavak	Članak 13. stavak 1. četvrti i peti podstavak
Članak 14. stavak 1. treći podstavak	Članak 15. stavak 2.
Članak 14. stavak 1. peti i šesti podstavak	Članak 13. stavak 1. šesti i sedmi podstavak
Članak 14. stavak 2.	Članak 13. stavak 2.
Članak 14. stavak 2.a	Članak 13. stavak 3.
Članak 14. stavak 3.	Članak 13. stavak 4.
-	Članak 13. stavak 6.
Članak 14. stavak 4.	Članak 13. stavak 5.
Članak 15. stavci 1. i 2.	Članak 14. stavci 1. i 2.
Članak 15. stavak 2.a	Članak 14. stavak 3.
Članak 15. stavak 3.	Članak 14. stavak 4.
Članak 15. stavak 4.	Članak 14. stavak 5.

Članak 15. stavak 5.	Članak 14. stavak 6.
-	Članak 14. stavak 7.
Članak 15. stavak 6.	Članak 14. stavak 8.
-	Članak 15.
-	Članak 16.
Članak 16. stavci od 1. do 4.	Članak 17. stavci od 1. do 4.
Članak 16. stavak 4.a	Članak 17. stavak 5.
Članak 16. stavak 5.	Članak 17. stavak 6.
Članak 16. stavak 6.	Članak 17. stavak 7.
Članak 17.	Članak 18.
Članak 18.	Članak 19.
Članak 19. stavak 1.	-
Članak 19. stavak 2.	-
Članak 19. stavak 3. prvi podstavak	Članak 21. stavak 1. prvi i drugi podstavak
-	Članak 21. stavak 1. treći podstavak točka (a)
Članak 19. stavak 3. drugi podstavak točke (a) i (b)	Članak 21. stavak 1. treći podstavak točke (b) i (c)
-	Članak 21. stavak 1. treći podstavak točka (d)
Članak 19. stavak 3. točka (c)	Članak 21. stavak 1. treći podstavak točka (e)
Članak 19. stavak 3. točka (d)	Članak 21. stavak 1. treći podstavak točka (f)
Članak 19. stavak 3. točka (e)	Članak 21. stavak 1. treći podstavak točka (g)
Članak 19. stavak 3. točka (f)	Članak 21. stavak 1. treći podstavak točka (h)
Članak 19. stavak 3. točka (g)	Članak 21. stavak 1. treći podstavak točka (i)
Članak 19. stavak 3. točka (h)	Članak 21. stavak 1. treći podstavak točka (j)
-	Članak 21. stavak 1. treći podstavak točka (k)
-	Članak 21. stavak 1. treći podstavak točka (l)
-	Članak 21. stavak 1. treći podstavak točka (m)
Članak 19. stavak 4. prvi podstavak	Članak 21. stavak 2. prvi i treći podstavak
Članak 19. stavak 4. drugi podstavak	Članak 21. stavak 2. četvrti podstavak
-	Članak 21. stavak 2. peti podstavak
Članak 19. stavak 4. treći podstavak	Članak 21. stavak 2. šesti podstavak
Članak 19. stavak 4. četvrti podstavak	Članak 21. stavak 2. sedmi podstavak
Članak 20.	Članak 22.
Članak 21.	Članak 23.
Članak 22.	Članak 24.
-	
Prilog I.	Prilog I.
Prilog II.	Prilog II.